
**VILJELIJÄN AMMATTITUTKINNON
JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA**

Hämeen Ammattikorkeakoulun päättötyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Hyvinkää, kevät 2014

Ritva Ollinmäki

Ritva Ollinmäki

HAMK, Hyvinkää
Agrologi AMK
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Tekijä	Ritva Ollinmäki	Vuosi 2014
Työn nimi	Viljelijän ammattitutkinnon järjestämissuunnitelma	

TIIVISTELMÄ

Hämeen alueella on tarpeellista aloittaa Viljelijän ammattitutkintoon johtava koulutus. Koulutuskeskus Salpauksessa on 10 vuotta toteutettu Nuoren viljelijän koulutusohjelmaa joka ei johda tutkintoon. Sen suorittaa noin 20 opiskelijaa vuosittain. Ammatillisen koulutuksen rahoitus muuttuu siten, että opetusministeriön rahoittaa jatkossa vain tutkintoon johtavaa koulutusta. Viljelijän ammattitutkinnon voivat suorittaa Maatalouden peruskoulutuksen saaneet henkilöt, kun he ovat saaneet käytännön työkokemusta muutaman vuoden työelämässä. Sukupolvenvaihdosta suunnitteleva jatkaja voi suorittaa Viljelijän ammattitutkinnon, jossa ns. spv-kelpoisuus toteutuu. Luonnonmukaista tuotantoa suunnittelevat viljelijät voivat suorittaa Luonnonmukaisen kasvintuotannon tutkinnonosan ja he saavat samalla myös ns. luomukelpoisuuden.

Opinnäytetyössä laadittiin Viljelijän ammattitutkinnon järjestämissuunnitelma Koulutuskeskus Salpaukseen. Järjestämissuunnitelman liitteeksi suunniteltiin pakolliset henkilökohtaistamiskaavakkeet ja arvioitsijaluettelo. Järjestämissuunnitelmassa kerrotaan tarkasti, kuinka Viljelijän ammattitutkintoa aiotaan järjestää Koulutuskeskus Salpauksessa. Tutkinnon järjestämisoikeudet haetaan Maatalouden tutkintotoimikunnalta. Vasta järjestämissopimuksen saamisen jälkeen tutkintoa voidaan alkaa valmistelemaan ja markkinoimaan käytännössä.

Opinnäytetyön teoriaosassa on esitelty näyttötutkintojärjestelmää, henkilökohtaistamista tutkinnonsuorittamisen eri vaiheissa, sekä arviointiaineiston kokoamista ja arviointia. Liitteeksi on tehty käytännön esimerkki tutkintotilaisuuden järjestämisestä kokonaisuudessaan. Viljelijän ammattitutkinnon tarpeellisuudesta Hämeessä selvitettiin Tilastokeskuksen sekä Hämeen Ely-keskuksen tilastoista.

Avainsanat tutkinnonsuorittaja, tutkinnon osa, järjestämissuunnitelma, tutkinnon perusteet, näyttötutkinto

Sivut 26 s. + liitteet 44s.

HAMK
Degree Programme in Agricultural and Rural Industries
Agriculture Option

Author	Ritva Ollinmäki	Year 2014
Subject of Bachelor's thesis	Plan to organize Farmers' vocational examination	

ABSTRACT

This thesis is a real development project, which started out from working life. In Häme area there is a demand for Farmers' vocational examination for adult students. We have near 4000 farms in Häme area. This area is famous for food, feed and cattle production. Future brings new changes for farming in this area. It's possible to graduate in Farmers vocational examination, when you have acquired the required skills and knowledges. All who plan to buy a farm from parents need to have this grade for financing the farm trade. All farmers, who want to get into organic production, need to have a grate in organic farming. This validity includes the required organic farming examination parts.

The priority in this thesis is to conceive a plan to organize Farmers' vocational examination in Training center Salpaus. The forms for personal studying plans and a list for evaluating persons have been included as attachments. The License for the arrangement of the farmer's vocational examination needs to be requested from Agriculture examination committee. After that agreement starts the preparations and marketing in practice.

The theory basis for this thesis comes from websites and books that included in the National board of education, teaching material and the lessons from Competence based Qualification master material and is pertaining for proofs and evaluating. The data about farms and farmers in Häme, comes from Statistics Centre (TiKe). The plan of Farmers vocations examination is written on a form provided by the National Board of Education has done.

Keywords graduate, a part of examination, the basics of the graduate, plan to organize Farmers vocational examination

Pages 26 p. + appendices 44 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄ	2
2.1	Aiheeseen liittyviä oleellisia käsitteitä	2
2.2	Tutkintorakenne	5
2.3	Ammattitutkintojen sijoittuminen Suomen koulutusjärjestelmään.....	5
2.4	Näyttötutkintojärjestelmän keskeiset periaatteet	7
2.4.1	Kolmikantayhteistyö	7
2.4.2	Ammattitaitoa voi hankkia muuallakin kuin oppilaitoksessa	7
2.4.3	Ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuudessa.....	8
2.4.4	Henkilökohtaistaminen	8
2.5	Arviointi	9
2.5.1	Arvioinnin perusteita	10
2.5.2	Arvioinnin periaatteet	10
2.5.3	Arviointi tutkintotilaisuudessa.....	11
2.5.4	Tutkintosuoritusten täydentäminen tai uusinta.....	12
2.5.5	Arvioinnin oikaisu	12
2.5.6	Valmistava koulutus.....	13
2.5.7	Todistukset	13
2.6	Suomen näyttötutkintojärjestelmän hallinto	14
2.6.1	Tutkintotoimikunnat	14
2.7	Tutkintotilaisuuden järjestäminen.....	15
3	PERUSTEET JA TARVE VILJELIJÄN AMMATTITUTKINNON JÄRJESTÄMISOIKEUKSIEN HAKEMISEEN	16
3.1	Katsaus Hämeen maatalouteen	16
3.2	Sukupolvenvaihdokset Hämeen alueella.....	17
3.3	Viljelijän ammatinkuvan muuttuminen kohti tulevaisuutta	18
3.3.1	Ilmastonmuutos	18
3.3.2	Luonnonmukaisen viljelyn lisääntyminen	18
3.3.3	Yrittäjyyden lisääntyvät mahdollisuudet.....	19
3.3.4	Lähiruoan trendi	19
4	VILJELIJÄN AMMATTITUTKINTO	21
4.1	Viljelijän ammattitutkinnon muodostuminen	21
4.2	Viljelijän ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	21
4.3	Ammattitaidon osoittamistavat	22
5	JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA	23
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
	LÄHDELUETTELO.....	25

Liitteet:

- Liite 1 Esimerkki tutkintotilaisuuden järjestämisestä käytännössä
- Liite 2 Järjestämissuunnitelma
- Liite 3 Henkilökohtaistamislomake: Johtaminen ja kehittäminen
- Liite 4 Henkilökohtaistamislomake: Tilan hoitaminen
- Liite 5 Henkilökohtaistamislomake: Kasvien tuottaminen

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe tulee ajankohtaisesta työelämän tarpeesta, saada järjestämisoikeudet Viljelijän ammattitutkinnon käynnistämiseen, Koulutuskeskus Salpaukseen. Koulutusta ei tällä hetkellä järjestetä luonnonvaralan oppilaitoksissa Hämeessä. Koulutustarve on kuitenkin ilmeinen, sillä Hämeessä on noin 4000 maatilaa. Viljelijän ammattitutkinto soveltuu hyvin niille viljelijöille jotka ovat suorittaneet maatalouden perustutkinnon ja ovat viljelleet muutaman vuoden. Sukupolvenvaihdosta suunnittelevat voivat jatkossa suorittaa Viljelijän ammattitutkinnon, joka sisältää myös yritystaloutta ja täyttää ELY-keskuksen vaatiman sukupolvenvaihdoksen rahoituksen ehdon. Luomutuotantoa suunnittelevat voivat suorittaa Luonnonmukainen kasvintuotanto tutkinnonosan ja saada siten luomukoulutusvaatimuksen.

Opinnäytetyö jakautuu kolmeen erilliseen osioon. Ensimmäisessä osassa selvitetään näyttötutkintojärjestelmää Suomessa. Teoriaperusta tulee opetushallituksen lähteistä; internet-sivuilta, kirjallisuudesta ja oppaista. Näyttötutkintomestarikoulutuksen luennoilta saatua tietoa on käytetty näyttötutkintojärjestelmän avaamisessa ja järjestämissuunnitelman kirjoittamisessa. Lisäksi materiaalia on tullut Opetushallituksen huippuluentoitsijoiden luennoista joihin olen saanut osallistua työni kautta.

Toinen osa alkaa katsauksella Hämeen maataloudesta tilastojen pohjalta. Tulevaisuuden näkymiä selvitetään maatalouteen liittyvien järjestöjen ja hallinnon alueilta. Tiedot on kerätty Tilastokeskuksen uusista maataloustilastoista ja maatalousalaa kehittävien järjestöjen, sekä hallinnon internet-sivuilta. Päätötyössä tulee esiin perusteita, jotka selventävät koulutuksen tarpeellisuutta.

Kolmannessa osassa kuvataan miten järjestämissuunnitelmaa käytännössä haetaan. Järjestämisoikeuksia varten tarvitaan järjestämissuunnitelma jossa kuvataan tarkasti miten koulutusta aiotaan järjestää Koulutuskeskus Salpauksessa, Asikkalan toimipisteessä. Järjestämisoikeuksia haetaan Maatalouden tutkintotoimikunnalta. Vasta järjestämisluvan saamisen jälkeen voidaan aloittaa käytännön valmistelut koulutuksen aloittamiseen.

Liitteistä löytyvät varsinaiset tilaustyöt; järjestämissuunnitelma sekä Viljelijän ammattitutkintoon suunnitellut henkilökohtaistamiskaavakkeet kolmeen eri tutkinnonosaan.

2 NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄ

Näyttötutkintojärjestelmä perustuu lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 21.8.1998/631. Näyttötutkintojärjestelmä on luotu aikuisväestön koulutustarpeeseen joustavaksi väyläksi ammatillisen osaamisen osoittamiseen ja ylläpitämiseen. Lisäksi työtehtävien vaihtuessa näyttötutkinnolla voidaan pätevyitä uuteen ammattiin. Ammatillista osaamista karttuu työkokemuksen, opintojen, kurssien, arkielämän tai muun toiminnan, esim. harrastusten tai yhdistystoiminnan kautta.

Ammatillinen osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa näyttötutkintojärjestelmässä. Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisten perustutkintojen lisäksi ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja, perustutkinto voidaan edelleen suorittaa myös ammatillisena perustutkintona. Ammattitaito osoitetaan aidoissa työelämän työtehtävissä järjestettävässä tutkintolaisuudessa. Arviointi tehdään kolmikantaisesti ja ammattitaitoa verrataan tutkinnon perusteissa esitettyihin arviointikriteereihin. (Opetushallitus, Näyttötutkinto-opas, 2012, s. 38)

2.1 Aiheeseen liittyviä oleellisia käsitteitä

- **Ammattitaitovaatimus**
Työelämän tehtävistä ja tarvittavista taidoista johdettuja, ammattitaidossa vaadittavia asioita, joita tutkinnonosassa voi olla useitakin.
- **Ammattitutkintostipendi**
Myönnetään ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneille. Stipendin myöntää Koulutusrahasto.
- **Arvioija**
Tutkintosuoritusta arvioiva henkilö, joka on valittu arvioitsijaksi alan tutkintotoimikunnan hyväksymältä arvioitsijalistalta.
- **Arvioinnin kohteet**
Ammattitaidon osoittamisessa ne tärkeimmät osaamisalueet, joita arvioinnissa nostetaan esiin.
- **Arvioinnin kriteerit**
Kertovat ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa hyväksytyt tutkintosuorituksen tason. Perustutkinnossa arviointikriteeri määrittää arvosanan
- **Arviointiaineisto**
Eri tutkinnonosien kattavasta arvioinnista muodostuva aineisto, joka voi sisältää kirjallisen materiaalin lisäksi digitaalista materiaalia, esim. videoleikkeitä. Arviointiaineistoon voidaan liittää tutkin-

tosuoritusta täydentäviä dokumentteja, jos tutkintotilaisuudessa ei pystytä näyttämään kaikkia tutkinnon perusteissa olevia ammattitaitovaatimuksia. Lisäksi mahdolliset tutkintotoimikunnan tekemät osaamisen tunnustamiset, kopiot erillispätevyyksien todistuksista, esim. tulityökortista, ja tutkinnonsuorittajan laatimat arvioidut asiakirjat.

- **Arviointiesitys**
Kattavista tutkintosuoritusten arvioinneista kolmikantaisesti koottu arvioitsijaryhmä tekee arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta tekee päätöksen hyväksyty/hylätty arviointiesityksen perusteella.
- **Arviointikokous**
Työnantaja-, työntekijä- ja opettajaedustaja tekevät tutkinnonositain arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle arviointikokouksessa, joka pidetään tutkintotilaisuuden jälkeen.
- **Henkilökohtaistaminen**
Näyttötutkinnon hakeutumisessa, tutkinnon suorittamisvaiheessa sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisvaiheessa koulutuksen järjestäjä on veloitettu antamaan asiakaslähtöistä neuvontaa, ohjausta sekä muita yhteisesti sovittavia tukimuotoja ja palveluja.
- **HENKSU**
Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan sitä varten suunnitellulle kaavakkeelle. Se on opetushallituksen henkilökohtaistamismääräyksen (43 / 11 / 2006) mukainen asiakirja, jossa suunnitellaan henkilökohtaisesti miten tutkinto suoritetaan.
- **HOJKS**
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, joka tehdään erityistä tukea tarvitsevalle oppisopimusopiskelijalle. Asiakirja tehdään tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamiseksi.
- **Kolmikanta**
Työnantajan, työntekijän ja opetuksen edustaja muodostavat kolmikannan, jota tarvitaan näyttötutkintoprosessin eri vaiheissa. Myös tutkintotoimikuntaan nimitetään kolmikannan edustus.
- **Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma**
Suunnitelma siitä miten tutkintotilaisuudet järjestetään työelämälähtöisesti. Suunnitelman laatii näyttötutkinnon järjestäjä.
- **Näyttötutkintojen järjestämissopimus**
Koulutuksen järjestäjän ja tutkintotoimikunnan tekemä sopimus siitä miten näyttötutkinnot tullaan järjestämään.
- **Näyttötutkintotmestari, NTM**

On suorittanut opetushallituksen hyväksymän 25 op laajuisen Näyttötutkintomestari - koulutusohjelman.

- Näyttötutkintoon valmistava koulutus
Tutkinnonsuorittaja hankkii riittävät valmiudet näyttötutkinnon tai tutkinnonosan suoritukseen. Koulutusta voidaan järjestää lähiope-
tuksena, etäopetuksena, monimuoto-opetuksena tai oppisopimus-
koulutuksena.
- Osaamisala
Tutkinnon perusteissa on kerrottu mitä tutkinnonosia on pakko suorittaa ja mitä voidaan valita eri osaamisaloissa. Tutkinnon pe-
rusteet voivat jakaantua kahteen tai useampaan osaamisalaan. Esim. Viljelijän ammattitutkinnossa osaamisalat ovat Maatalous-
yrittämisen osaamisala ja Maatilan hoitamisen osaamisala.
- Osaamisen tunnistaminen
Tutkinnonsuorittajan aikaisemmin hankkima osaaminen tunniste-
taan hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisessa, alalle soveltuvien
menetelmin.
- Osaamisen tunnustaminen
Kolmikantaisesti tehdyn esityksen mukaan tutkintotoimikunnan
tekemä päätös, jossa tunnustetaan, että tutkinnonsuorittajalla on
tutkinnon perusteissa vaadittava ammattitaito ko. tutkinnonosassa.
Jos tutkinnonsuorittajalla on vaadittava ammattitaito kaikissa pa-
kollisissa tutkinnonosissa, hänelle voidaan antaa tutkintotodistus.
- Tutkinnonosa
Luonnollisesta työprosessista voidaan erottaa itsenäisesti arvioita-
vaksi kokonaisuudeksi ammatin osa-alue. Esim. Viljelijän työstä
voidaan erottaa Kasvinviljely rehuntuotantoon tai Luonnonmukai-
nen kasvituotanto.
- Tutkinnon perusteet
Opetushallituksen antama määräys jossa määritellään tutkin-
nonosat, ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit
sekä ammattitaidon osoittamistavat ja mahdolliset osaamisalat.
- Tutkinnonsuorittaja
Henkilö joka suorittaa näyttötutkintoa.
- Tutkinnonosan suorittaja
Henkilö, joka ei suorita koko tutkintoa, vaan yhden tai kaksi yksit-
täistä tutkinnonosaa.
- Tutkintomaksu
Opetushallitus kerää tutkintomaksua 58 € tutkinnonsuorittaja
(hinnoiteltu v. 2012). Maksu peritään ilmoittautumisen yhteydessä
tutkintokohtaisesti.

- Tutkintosuoritus
Tutkinnon perusteissa vaadittavan ammattitaidon osoittaminen tutkintotilaisuudessa.
- Tutkintotodistus
Todistus, joka annetaan hyväksytystä ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittamisesta.
- Tutkintotoimikunta
Tutkintotoimikunnan asettaa opetushallitus. Se on luottamuselin, joka koostuu työnantajien tai itsenäisien ammatinharjoittajien, työntekijöiden ja opettajien edustajista. Tutkintotoimikunnan tehtävänä on valvoa tutkintojen järjestämistä ja antaa tutkintotodistukset. (Opetushallitus, Koulutus ja tutkinnot, 2014, s. 100)

2.2 Tutkintorakenne

Tutkintorakenteesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Näyttötutkintojen tutkintonimikkeet on suojattu ammatillisen koulutuksen lain,(630/1998) ja ammatillisen aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisesti. Tutkintonimikkeiden tulee olla lainsäädännön mukaiset. (Opetushallitus, Näyttötutkinto-opas, 2012, s. 100)

Suomessa on valtava määrä erilaisia ammatillisia tutkintoja. Opetushallituksen Näyttötutkinto-oppaan mukaan Suomessa oli v. 2012 yhteensä 374 ammatillista tutkintoa. Niistä ammatillisia perustutkintoja oli 52, ammattitutkintoja 190 ja erikoisammattitutkintoja 132. Jokaisesta ammatillisesta tutkinnosta on kirjoitettu näyttötutkintojen perusteet jotka löytyvät ajan tasaisena opetushallituksen internet-sivuilta.

Tutkintorakenteen ja tutkintojen työelämävastaavuus on tarkasti mietitty. Tutkintorakenteeseen kuuluvat tutkintotyypit, tutkinnot ja tutkinnonosat vastaavat keskeisiä työelämän osaamistarpeita. Tutkinnoissa osoitettu osaaminen on siten laajasti käytettävissä useissa työpaikoissa. Tutkintotyyppejä on 3, ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Vaikka tutkintotyypit ovat yhtenevät kaikilla aloilla, kaikilla aloilla ei tarvita kaikkien tutkintotyyppien tutkintoja. (Liimatainen, 2011)

2.3 Ammattitutkintojen sijoittuminen Suomen koulutusjärjestelmään

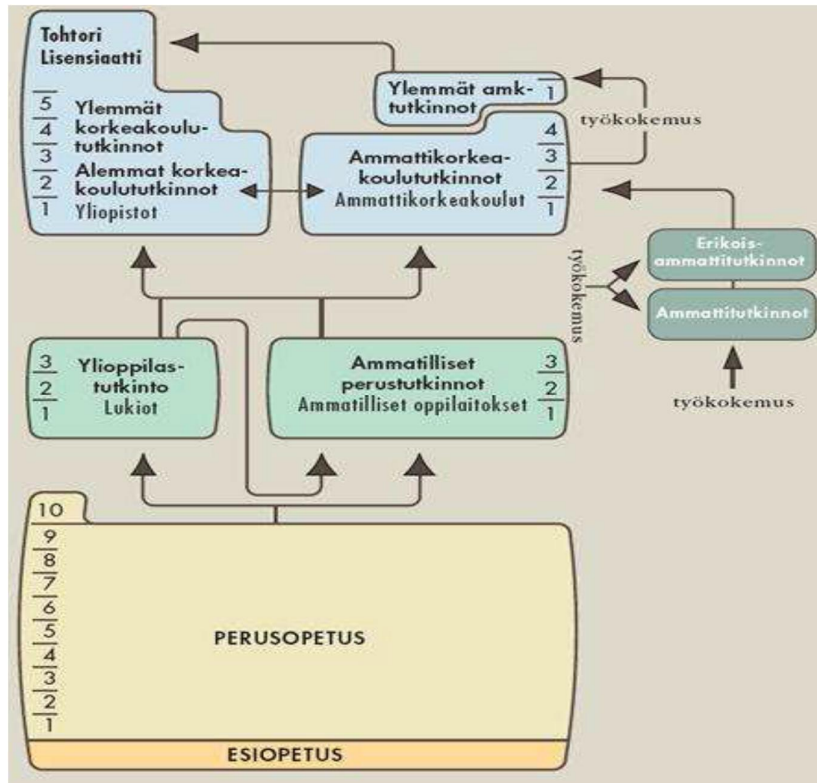
Opetushallituksen internet-sivuston mukaan Suomen koulutusjärjestelmä alkaa lapsen ollessa 6 vuotias, vuoden kestäväällä esiopetuksella. Peruskouluun mennään 7 vuotiaana, ja se kestää 9 vuotta. Peruskoulun opetus on yleissivistävää perusopetusta. Peruskoulun jälkeen hakeudutaan ammatilliseen peruskoulutukseen tai lukioon. Osa peruskoulun päättäneistä käy vielä 10. luokan, osa jättäytyy koulujärjestelmän ulkopuolelle tai hakeutuu työelämään heti peruskoulun jälkeen.

Opetushallituksen mukaan (Kuva 1.), ammatillista väylää opiskelevat suorittavat 3-vuotisen ammatillisen perustutkinnon. Sen voi suorittaa vaihtoehtoisesti ammattitutkintona, oppisopimuksen avulla. Näiden suorituksen jälkeen yleensä hakeudutaan työelämään. Muutaman vuoden työjakson jälkeen voidaan suorittaa vielä erikoisammattitutkinto, joka nostaa työntekijätason pätevyyttä. Koulutusta voi jatkaa ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulutuksen AMK jälkeen siirrytään työelämään ja 3 vuoden työkokemuksen jälkeen opiskelua voidaan jatkaa ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi YAMK. Sen jälkeen voidaan vielä tehdä lisensiaatin ja tohtorin tutkinto.

Lukion valinneet opiskelijat hakeutuvat 3-vuotisen lukion jälkeen ammatillisiin oppilaitoksiin suorittamaan ammattitutkintoa, joka voidaan suorittaa 2 vuodessa. Opiskelija voi myös hakeutua ammattikorkeakouluun, jossa AMK-tutkinto suoritetaan noin 4 vuodessa. Yliopistoon päässeet voivat suorittaa alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon noin 5 vuodessa. Osa heistä jatkaa lisensiaatin ja tohtorin tutkintoon.

Jokaisen koulutussektorin lainsäädännössä on koulutukselle laaditut tavoitteet. Koulutuksen laatua varmistetaan opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteilla, koulutuksen järjestämiseen haettavilla järjestämistä toimiluvilla sekä ulkoisella arvioinnilla. Laatua varmistetaan myös opettajien pätevyyttä koskevilla säädöksillä.

Aikuiskoulutusta ja ammattitutkintoja on kaikissa peruskoulun jälkeisissä tutkinnoissa ja kaikissa eri koulutusasteissa. Suomen koulujärjestelmässä ei koulutuksessa ole umpiperiä, vaan opiskelijalla on aina mahdollisuus jatkaa opintoja kunnes lopullinen tutkinto on saavutettu. (Opetushallitus, 2014)

Kuvio 1. Suomen koulutus ja tutkintojärjestelmä (Opetushallitus, Koulutus ja tutkinnot, 2014)

2.4 Näyttötutkintojärjestelmän keskeiset periaatteet

2.4.1 Kolmikantayhteistyö

Kolmikanta tarkoittaa kolmea eri tahoa joita tarvitaan aikuisten ammatillisten tutkintojen eri toimintavaiheissa. Ne ovat työnantajan edustaja, työntekijäedustaja ja opettajaedustaja. Näyttötutkintojärjestelmässä tehdään kolmikantayhteistyötä kaikilla tasoilla ja kaikissa vaiheissa: tutkinnon perusteiden laatimisessa, tutkintosuoritusten suunnittelussa, näytönjärjestämissuunnitelmissa, tutkintotilaisuuksien suunnittelussa ja niiden toteutuksissa sekä arvioinneissa.

2.4.2 Ammattitaitoa voi hankkia muuallakin kuin oppilaitoksessa

Tutkinnon suorittaminen on mahdollista ammattitaidon hankkimistavasta riippumatta. Aiemmin hankittu osaaminen huomioidaan tunnistamalla ja tunnustamalla. Ammatillista osaamista kertyy työssä, harrastuksissa, alan kursseilla, tai muussa toiminnassa. Valmistava koulutus ja työssä oppiminen ovat rinnasteisia tapoja hankkia ja kehittää osaamista.

2.4.3 Ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuudessa

Näyttötutkintojärjestelmä tekee mahdolliseksi yksilölliset toteutukset tutkinnonsuorituksessa. Valmistavaan koulutukseen osallistuminen ei ole välttämätöntä ja se selvitetään opintojen alussa henkilökohtaistamisessa. Tutkintotilaisuuksien avulla varmistetaan tutkinnonsuorittajien tutkintojen perusteisiin kirjattu ammatillinen osaaminen (Raitanen, 2014).

2.4.4 Henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistaminen edellyttää vastuuopettajalta pedagogista osaamista ja yksilön ohjausosaamista. Se tehdään yhteistoiminnallisesti tutkinnonsuorittajan kanssa keskustellen. Henkilökohtaistaminen vaatii vahvaa ammattialan tuntemusta sekä tutkinnon perusteiden tuntemista, sillä henkilökohtaistamisessa osoitetaan suuntaa ja konkretisoidaan tavoitteita. Lisäksi tarvitaan kykyä ymmärtää työprosesseja ja kokonaisuuksia. Henkilökohtaistamisen prosessin tulee olla hallinnassa ja koko ammattitutkintoa koskeva ohjaaminen tulee hallita.

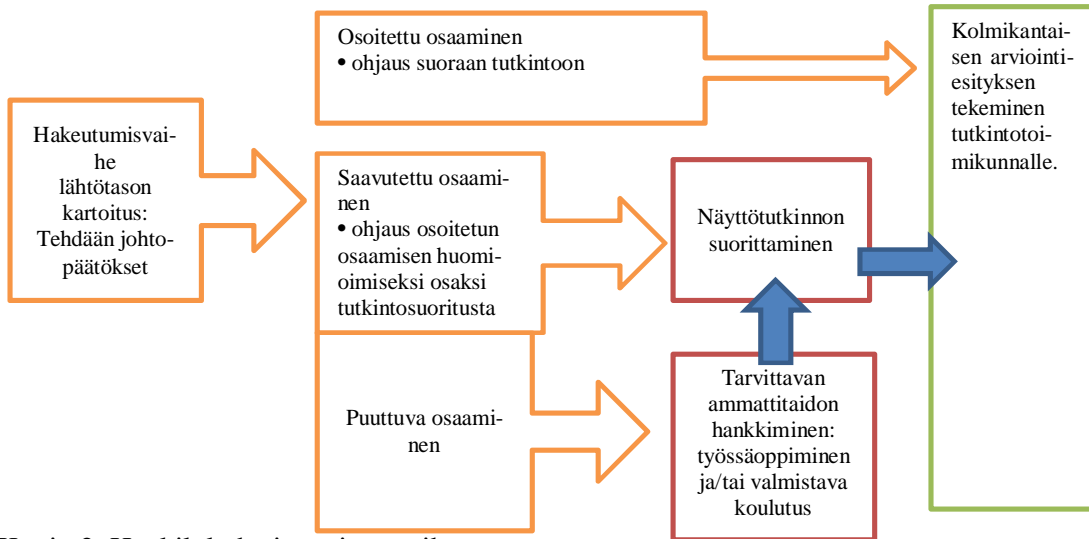
Henkilökohtaistamisessa pedagogiset taidot tulevat esiin, kun arvioidaan tutkinnonsuorittajan osaamista ja tehdään johtopäätöksiä. Näyttötutkintomestarikoulutus on välttämätön suorittaa henkilökohtaistamisen onnistumiseksi. Tutkintotoimikunnat edellyttävät tutkintovastaavalta alan korkeakoulututkintoa, pedagogista pätevyyttä, alan ammatillista työkokemusta ja näyttötutkintomestarikoulutusta. (Kyllönen, Kohti henkilökohtaistumista, 2014)

Tutkinnonsuorittajien henkilökohtaistaminen tehdään kolmessa vaiheessa: hakeutumisvaiheessa, tutkinnonsuorittamisen vaiheessa sekä näyttötutkinnon suorittamisessa.

- Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisessa selvitetään tutkintoon hakeutuvan lähtötilanne, ohjauksen ja tukitoimien tarve ja aikaisemmin hankittu osaaminen. (Kyllönen, Kohti henkilökohtaistumista, 2014)

Tutkinnonsuorittajan olemassa oleva osaaminen eli lähtötaso voidaan tunnistaa / selvittää alalle tyypillisillä keinoilla ja monipuolisilla menetelmillä. Opetushallituksen internet-sivuilla on käyttökelpoinen oman osaamisen kartoitus-testi, joka soveltuu hyvin tutkinnonsuorittajan itsensä arviointiin. Testi löytyy internet-osoitteesta www.osaan.fi

- Osoitettu osaaminen ehdotetaan tunnustettavaksi ja tutkinnonsuorittaja voidaan ohjata suoraan tutkintotilaisuuteen osoittamaan osaamisensa ko. tutkinnonosassa, jossa saadaan näyttö saavutetusta osaamisesta. Kuva 2, henkilökohtaistamisen vaiheista. Puuttuvan osaamisen hankkimiseen ohjataan hankkimaan ammattitaitoa. Osaamista verrataan aina tutkinnon perusteissa edellytettyyn osaamiseen, joka on kerrottu tutkinnonsuorittajan toimintana. Henkilökohtaistaminen on dokumentoitava henkilökohtaistamista koskeväksi asiakirjaksi (Raitanen, 2014).

Kuvio 2. Henkilökohtaistamisen vaiheet.

- Näyttötutkinnon suorittamisen vaiheessa tehdään kolmikantainen arvioijaesitys osoitetusta osaamisesta. Sen jälkeen ohjataan tutkintosuoritusten suunnittelussa. Henkilökohtaistamista on hyvä tarkastella työelämän edustajan kanssa ja miettiä mitä opitaan työssä, mitä tarvitsee oppia kirjallisuudesta, kirjallisia tehtäviä tekemällä ja mitä opitaan teoriassa oppilaitoksen lähijaksilla, mitä opitaan verkossa. Eli miten puuttuva osaaminen täydennetään tutkinnon perusteita vastaavaksi ammattitaidoksi.

Puuttuvan ammattitaidon suorittamisen/hankkimisen vaiheessa tarjotaan opiskelijalle parhaiten soveltuvia koulutusmuotoja, oppimismenetelmiä, oppimispaikkoja ja oppimisjärjestelyitä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan joustavasti omat henkilökohtaiset oppimispolkunsa. Jos opiskelija tarvitsee tukitoimia, hänet ohjataan tukipalveluihin. (Opetushallitus, 2014)

2.5 Arviointi

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 25§ 1 mom.) sanoo, että opiskelijan arvioinnilla pyritään kannustamaan ja ohjaamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan itsearviointitaitoja. Laki velvoittaa arvioimaan monipuolisesti opiskelijoiden oppimista, työskentelyä ja osaamista ja samaa sovelletaan myös näyttötutkinnoissa.

Näyttötutkintojärjestelmässä arviointi tulee suunnitella näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaan ja valmistavaan koulutukseen erikseen. Arvioinnin suunnittelussa lähdetään aina tutkinnon perusteista ja arvioinnin laatu ja kehittäminen otetaan huomioon. Laatua voidaan kehittää, kun kerätään palautetta tutkinnonsuorittajilta, opiskelijoilta sekä työpaikoilta.

Valmistavan koulutuksen suunniteltu arviointi vastaa kysymyksiin:

- menetelmät, miten arviointi aiotaan toteuttaa?
- miten opiskelijan etenemistä opinnoissaan voidaan seurata ajantasaisesti?
- miten arvioinnista annetaan palautetta opiskelijoille?

- miten itsearviointia voidaan kehittää?
- miten valmistavan koulutuksen arviointi dokumentoidaan? (OPH, 2012, s. 76)

Näyttötutkintojen suunniteltu arviointi vastaa kysymyksiin:

- kuinka ja missä tutkintotilaisuus järjestetään eri tutkinnonosissa?
- ketkä voivat toimia eri tutkinnonosissa arvioitsijoina?
- miten arvioitsijat koulutetaan arviointitehtävään?
- miten arviointiesitys tehdään ja dokumentoidaan?
- miten arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuorituksen uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedotetaan tutkinnonsuorittajalle?

2.5.1 Arvioinnin perusteita

Ammattitaidon arviointi lähtee tutkinnon perusteista. Viljelijän ammattitutkinnon perusteet on uudistettu 11/2012. Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjät eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä. Kokkosen luentoesityksen mukaan **ammattitaitovaatimukset** perustutkinnossa kertovat sen, missä eri käytännön työtehtävissä ammattitaito voidaan osoittaa. **Arvioinnin kohteet** kertovat mihin tutkintosuoritusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota ja **arvioinnin kriteerit** kertovat ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa hyväksytyn suorituksen tason. Perustutkinnossa se kertoo annettavan arvosanan tason. Arvioinnin kohteille ei anneta arviointia näyttötutkintojärjestelmässä. (Kokkonen, 2011)

Arvioinnin kriteerit kuvaavat tutkinnon perusteiden mukaan sanallisesti toimintaa mitä tutkinnonsuorittaja tekee, huomioi, pitää, käyttää, hyödynittää, työskentelee, hankkii, toteuttaa, valitsee, selvittää, välttää, estää, ylläpitää, huolehtii, ottaa, noudattaa, siirtyy, lajittelee ym. Arvioinnin kriteerit kertovat hyväksytyn suorituksen tason ammattitutkinnossa ja annettavan arvosanan tason perustutkinnossa, Tyydyttävä 1, Hyvä 2 ja Kiitettävä 3. Arvioinnin kriteerit jäsentävät arvioinnin ymmärtämistä, niin että kaikki arvioitsijat voivat arvioida samalla tavalla arviointikaavakkeen kuvaukseen verraten. Ammattitaidon osoittamistavat on määritelty tarkasti tutkinnon perusteissa.

2.5.2 Arvioinnin periaatteet

Arvioinnissa tulee aina noudattaa voimassa olevaa näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Tutkinnon suorittaminen henkilökohtaistetaan ja se tulee huomioida arvioinnissa. Kattavuus ammattitaidon osoittamisessa tuo kattavuutta tutkintosuoritusten arviointiin. Arvioinnin on oltava luotettavaa, puolueetonta ja esteellisyys on huomioitava arvioitsijoita valittaessa. Esimerkiksi valmistavassa koulutuksessa oleellisesti opettanut opettaja ei voi toimia tutkintotilaisuudessa arvioitsijana.

Arviointi tulee dokumentoida tutkintotoimikunnan antaman ohjeen mukaisesti. Esimerkiksi tapauksessa, jossa tutkinnonsuorittajan opinnot keskeytyvät ja hän jatkaa opintojaan 2 vuoden kuluttua, on tärkeää että arviointiaineisto on dokumentoitu. Dokumentointi on myös tutkinnonsuorittajan oikeusturva, jos esim. rahoittaja alkaa selvittää koulutuskertymää. Ammattitaito arvioidaan pääsääntöisesti suoraan käytännön työtehtävistä ja arvioinnissa tulee muistaa, että ammattitaidon hankkimisen ja sen osoittaminen ovat kaksi eri prosessia. Valmistavan koulutuksen suorituksista ei siten voi mitään hyväksi lukea tai jättää arvioimatta tutkintotilaisuudessa.

2.5.3 Arviointi tutkintotilaisuudessa

Miten arvioidaan?

Tutkintotilaisuudessa kannattaa käyttää arviointimenetelmiä, jotka ovat arviointikohteen kannalta soveliaita. Arviointia tehdään järjestelmällisesti ja prosessimaisesti. Laadullisia arviointimenetelmiä käytetään ensisijaisesti ja monipuolisesti:

- Havainnointi eli seuraamalla tutkinnonsuorittajan työskentelyä.
- Haastattelu TS tutkinnon aikana ja sen jälkeen
- Kysely tutkintosuorituksen aikana ja sen jälkeen
- Voi pyytää TS perustelemaan omaa työsuoritustaan, tekemistään, valintojaan tai työn tuloksia. Näin tutkinnonsuorittaja oppii arvioimaan omaa suoritustaan (=itse arviointia).
- Perehtyä tutkinnossa vaadittavaan ja TS tuottamaan arviointiaineistoon, esim. videoihin tai työsuunnitelmiin.
- Arvioitsija voi perehtyä selvityksiin aiemmin osoitetusta osaamisesta.

(Kyllönen, Laadunvarmennusta tutkintosuoritusten arviointiin, 2014)

Arvioinnin toimijat tutkintotilaisuuksissa on ns. kolmikantainen edustus:

- työntekijöiden edustaja, TT, joka edustaa työn tekemistä ja on työn tekemisen asiantuntija.
- oppilaitoksen edustaja, OPE, joka on arvioinnin asiantuntija ja yleensä hän on suorittanut näyttötutkintomestarikoulutuksen, joten hän on NTM.
- työnantajan edustaja, joka on toiminnan ylläpitämisen asiantuntija. Työnantajan edustaja voi olla Viljelijän ammattitutkinnossa myös itsenäinen ammatinharjoittaja IAH.

Tutkintotilaisuudessa arviointia tehdään kunkin toimijan näkökulmasta. Arvioitsija voi edustaa vain yhtä tahoa ja esteellisyys tulee huomioida. Yksi arvioitsijoista tulee olla NTM. Kylläisen mukaan ammatillinen osaaminen on saatava näkyvään muotoon, jotta osaamista voidaan havainnoida. Havainnoimalla saatuja tuloksia voidaan verrata tutkinnon perusteissa oleviin osaamisvaatimuksiin. Arvioi vain sitä, mitä olet nähnyt tai aistinut. Jos arvioit muuta, olet pääsääntöisesti arvannut. Arviointivirhe tapahtuu, jos arviointia tehdään suhteessa muuhun kuin tutkinnonperusteiden arviointikriteereihin.

(Kyllönen, Kohti henkilökohtaistumista, 2014).
Arviointikokous

Arviointikokoukseen osallistuvat työnantajan, työntekijän ja opetuksen edustajat sekä tutkinnonsuorittaja. TT:n asiantuntijuus on työn tekemisessä, TA:n asiantuntijuus on toiminnan ylläpitämisessä ja OPE:n asiantuntijuus on arvioinnissa. Arviointikokouksen tavoitteena on saada aikaan yksimielinen näkemys ja laatia arviointiesitys tutkinnonsuorittajan ammattitaidosta, suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin. Arviointiesityksestä keskustellaan niin kauan ja verrataan tutkinnonsuorittajaa tutkinnonperusteiden arviointikriteereihin että kolmikanta pääsee lopulta yksimielisyyteen arviointinäkemyksestä. Perustutkinnoissa annetaan arvosana 1-3, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa annetaan hyväksytty/hylätty. Pääsääntöisesti vain hylätyt tutkinnonosat perustellaan ja lopuksi arviointiesitys allekirjoitetaan kolmikantaisesti.

Arviointikokouksen jälkeen tutkintosuorituksesta tiedotetaan tutkinnonsuorittajalle. Arviointi perustellaan arviointipöytäkirjan mukaan selvästi, ilman tulkinnan varaa. Tutkinnonsuorittaja voi vaatia kopiot kaikista kirjallisista dokumenteista sekä arviointipäätökseen liittyvistä muista asiakirjoista. Arvioinnin oikaisumenettelystä on tiedotettava ennen tutkintotilaisuutta. Hylätyn tutkintosuorituksen uudelleen suorittamiseen annetaan mahdollisuus. Tutkinnonsuorittajan kanssa käytävä palautekeskustelu auttaa jäsentämään arviointi- ja oppimisprosesseja. (Kyllönen, Laadunvarmennusta tutkintosuoritusten arviointiin, 2014)

2.5.4 Tutkintosuoritusten täydentäminen tai uusinta

Tutkintosuoritus voidaan uusia kokonaan, jos koko tutkinnonosa on hylätty. Tutkintotilaisuudessa voidaan joskus päätyä tilanteeseen, jossa arviointiesitystä ei voi tehdä. Syynä voi olla se, että kaikkia ammattitaitovaatimuksia ei pystytä osoittamaan eikä siten arvioimaan. Tai se, että tutkintosuorituksen arvioinnit eivät ole luotettavia. Tällöin tutkinnonsuorittajan kanssa sovitaan henkilökohtaistamisessa, miten tutkinnonosa voidaan saada täydentämällä valmiiksi. (Kyllönen, Laadunvarmennusta tutkintosuoritusten arviointiin, 2014)

Jos tutkintotilaisuudessa ammattitaito on osoitettu ja jokin ammattitaitovaatimus tai arvioinnin kohde on arvioitu hylätyn tasoiseksi osaamiseksi, suoritus on hylätty. Tutkinnon perusteiden mukaan kolmikantaisesti arviointia hylättyä tutkintosuoritusta ei voida täydentää, vaan koko tutkintotilaisuus joudutaan uusimaan.

2.5.5 Arvioinnin oikaisu

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16§ mukaan, näyttötutkinnon tai tutkinnonosan arvioinnin oikaisusta päättää alan tutkintotoimikunta. Tutkinnonsuorittaja voi 2 viikon aikana arvioinnin tiedoksisaannista (tutkintotoimikunnalta tutkinnonjärjestäjän kautta) pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta kirjallisesti. Tutkintotoimikunta voi pyytää

arvioinnista lisäselvityksiä ja tekee päätöksen vasta kuultuaan arvioitsijoi-
ta. Jos arvioinnista löytyy virheellisyyttä, tutkintotoimikunta velvoittaa te-
kemään arvioinnin uudelleen.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, jonka arvioitsijat huomaavat, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman tutkinnonsuorittajan oikaisupyyntöä. Asiassa tapahtuu silloin ns. itseoikaisu. Hylätty tutkin-
nonosa voidaan suorittaa uudelleen heti, kun tutkinnonsuorittaja on saavuttanut riittävän osaamisen tason. [Eduskunta, 1998/631]

2.5.6 Valmistava koulutus

Ammatillisen aikuiskoulutuksen lain 11, 13, 13a ja 16§:n säännökset on huomioitava näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta järjestettäessä.

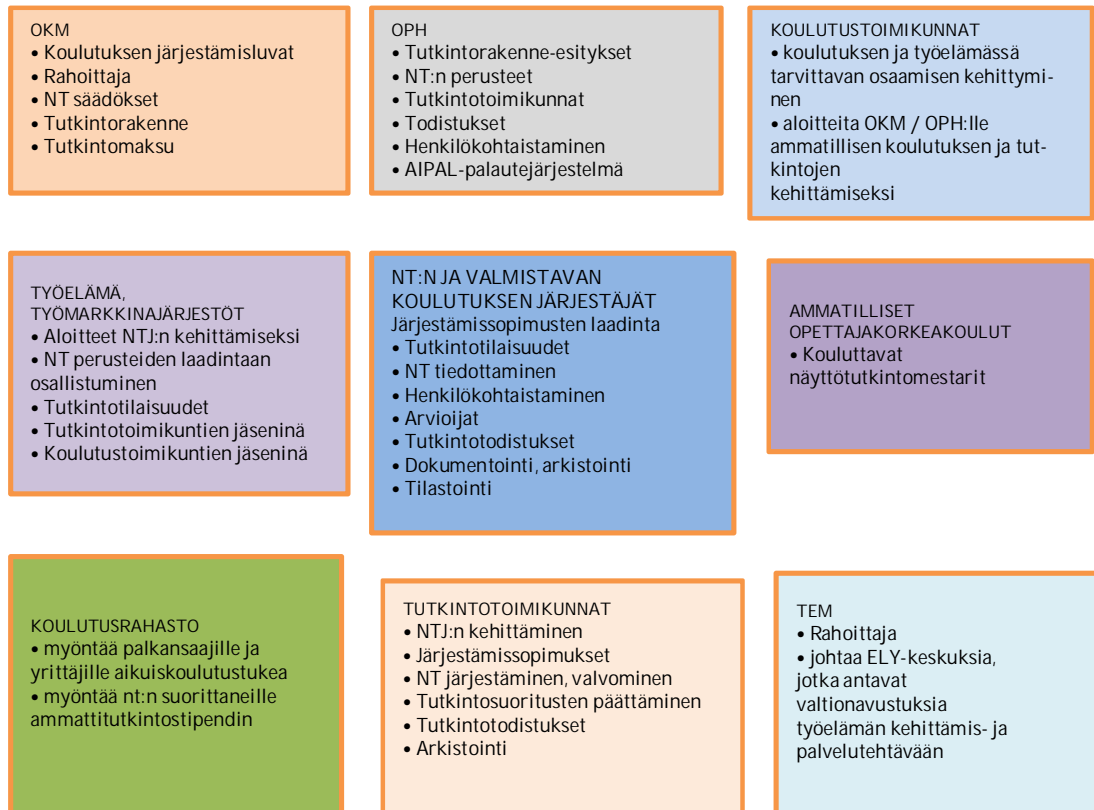
Yleensä näyttötutkinnot suoritetaan valmistavan koulutuksen yhteydessä, vaikka sitä ei vaadita näyttötutkintoon osallistujalta, jos ammattitaito on muuten saavutettu. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä. Koulutus tulee jäsentää tutkinnonosien mukaisesti ja sen tulee tapahtua tutkinnon perusteiden mukaisesti. Valmistavaan koulutukseen osallistuville pitää antaa mahdollisuus näyttää ammattitaitonsa tutkintotilaisuudessa. (Opetushallitus, 2012)

2.5.7 Todistukset

Tutkintotoimikunta antaa tutkintotodistuksen henkilölle, joka on hyväksytysti suorittanut kaikki tutkinnon osat. Tutkinnon osan hyväksytystä suorittamisesta annetaan todistus pyydettyä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin todistuksen sisällöstä ja allekirjoittamisesta (Eduskunta, 1998/631).

Tutkintotoimikunta antaa tutkintotodistuksen sekä todistuksen tutkinnonosan suorituksesta. Valmistavasta koulutuksesta todistuksen antaa koulutuksen järjestäjä. Tutkinnonosan suorittamisesta annetaan todistus, jos näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. (Opetushallitus, 2012, s. 79)

2.6 Suomen näyttötutkintojärjestelmän hallinto

Kuva 3. Toimijat ja niiden tehtävät näyttötutkintojärjestelmässä (OKM, 2014)

2.6.1 Tutkintotoimikunnat

Opetushallitus asettaa tutkintotoimikunnat kolmeksi vuodeksi kerrallaan hoitamaan näyttötutkintoja koskevaa julkista tehtävää. Tutkintotoimikunta koostuu kolmikantaisesti työnantajista / itsenäisistä ammatinharjoittajista, työntekijöistä sekä opettajista. Tärkein tehtävä on johtaa aikuisten näyttötutkintojen järjestämistä ja vahvistaa tutkintosuoritukset / antaa tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat ovat lakisääteisiä luottamushenkilöelimiä.

Tutkintotoimikunnan tehtävät, Liimataisen luennon mukaan ovat: Vastata näyttötutkintojen järjestämisestä, sopia näyttötutkintojen järjestämisestä ja järjestämissopimuksista, antaa tutkintotodistukset, päättää arviointinoinnoikaisemisesta ja valvoa toiminnan laatua. (Liimatainen, Luento, 2012)

Lisäksi tutkintotoimikunnan tehtäviin kuuluu:

- Johtaa ja ohjata tutkintotoimintaa, näyttötutkintojen järjestämistä ja valvontaa.
- Sopii näyttötutkintojen järjestämisestä, sekä tekee järjestämissopimuksia koulutuksen järjestäjien kanssa. Huolehtii, että sopimuksia tehdään kattavasti ja tutkintojen saatavuus on varmistettu koko valtakunnassa.
- Vahvistaa tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkintosuoritukset, sekä allekirjoittaa tutkintotodistukset.

- Jos tutkinnonsuorittaja vaatii arvioinnin oikaisua, päättää tutkintosuoritusten arvioinnin oikaisemisesta.
- Toimittaa opetushallitukseen tiedot järjestämissopimuksista, tutkinnon suorittajista ja annetuista tutkintotodistuksista.
- Kehittää näyttötutkintojärjestelmää, on mukana tutkinnon perusteiden uudistamistyössä, tekee yhteistyötä saman alan ja muiden alojen tutkintotoimikuntien kanssa, sekä järjestää yhteistyöpäiviä tutkinnonjärjestäjien kanssa.
- Seuraa näyttötutkintotoiminnan toimivuutta
- Huolehtia tutkintotoimikunnan asiakirjojen säilyttämisestä toimikautensa aikana, Optima tiedonhallintajärjestelmän avulla. (Luostarinen, 2014)
- Opetushallitus on antanut laadunvalvonnan tutkintotoimikunnan tehtäväksi. Laatu varmistetaan seuraamalla koulutuksenjärjestäjien lähettämiä asiakirjoja. Tutkintotilaisuusilmoituksesta tutkintotoimikunta tarkastaa tutkintopaikan, onko esim. maatila riittävän kattava ja sopiva näyttöpaikaksi ja toteutuuko tutkintotilaisuus aidoissa työelämän tilanteissa. Tutkintotoimikunta järjestää kokouksia tutkinnonjärjestäjien luona ja tekee vierailukäyntejä tutkintotilaisuuksiin laadunvalvonnan puitteissa.

2.7 Tutkintotilaisuuden järjestäminen

Käytännöllinen esimerkki tutkintotilaisuuden koko järjestämisprosessista esitellään liitteessä 1. Kyseessä olevan Maidon tuottamisen tutkinnonosan Viljelijän ammattitutkintoa suorittava voi valita yhdeksi tutkinnonosaksi Koulutuskeskus Salpauksessa.

3 PERUSTEET JA TARVE VILJELIJÄN AMMATTITUTKINNON JÄRJESTÄMISOIKEUKSIEN HAKEMISEEN

3.1 Katsaus Hämeen maatalouteen

Hämeen alueella maisema on kaunis ja kumpuileva, jääkauden muotoilema. Hämeen alueen peltojen hietaiset maalajit tekevät erikoiskasvien viljelyn mahdolliseksi. Hämeen pohjoisosassa Pälkäneeltä ja Hauholta Lahteen on voimakasta perunan ja vihannesten viljelyaluetta ja Forssan seudulla tuotetaan paljon vihanneksia ja juurikasveja. Hämeen maaperä ja alue soveltuu hyvin elintarviketuotantoon. Suomen elintarviketuotannosta 13 % tuotetaan Toimiala onlinen mukaan Hämeessä. Häme sijaitsee lähellä suuria kaupunkeja, joissa kuluttajia elintarvikkeille ja lähiruualle on paljon. Hämeessä on elintarvikeyrityksiä 188, joista leipomoita 59 kpl, vihannesten ja marjojen jalostajia 35 kpl, liha-alan yrityksiä 27 kpl. (Toimialaonline, 2014)

Hämeessä maatilat ovat pääasiassa perheviljelmiä. Hämeen ELY-keskuksen alueella oli v. 2013 3988 maatilaa, joista maatalouden viljelijätukia saaneita tiloja oli 3960. Hämeessä maatilat ovat pääasiassa perheviljelmiä, mutta maatalousyhtymien määrä on kuitenkin huomattavan suuri. Tilat jakautuivat juridisen omistuksen suhteen 2013 seuraavasti: yksityishenkilöt 3526 tilaa, maatalousyhtymät 267 tilaa, perikunnat 128 tilaa, osakeyhtiöt 42 tilaa ja muut yhtiöt 13 tilaa. (Tilastokeskus, 2014)

Tilakoko Hämeessä kasvaa hiljalleen. Maatilojen poistuma Hämeessä oli 2010 - 2013 noin 100 tilaa vuodessa. V. 2010 tiloja oli vielä 4320 kpl. Tilojen poistuma on Tilastokeskuksen tilaston mukaan ollut 7,7 % alueen tiloista kolmessa vuodessa, eli 2,6 % tiloista lopettaa tuotantonsa vuosittain. Hämeessä maatilojen koko on tällä hetkellä noin 5 ha suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Hämeessä maa- ja puutarhatilojen keskikoko oli 46,79 ha kun se valtakunnan tasolla oli 41,52 ha. Kaikkiaan käytössä olevaa maatalousmaata Hämeessä oli 186 583 ha ja koko maassa 2,26 milj. ha. (Tilastokeskus, 2014)

Hämeessä vilja- ja kasvituotantotiloja on yli puolet maatiloista. Pääosa kotieläintiloista tuottaa maitoa, mutta kaikkia muitakin tuotantoeläimiä alueelta löytyy. Hämmäläisillä maatiloilla (3988 kpl) tuotantosuunnat jakautuivat 2013 seuraavasti:

viljanviljelytiloja	1970 kpl
muu kasvinviljelytiloja	739 kpl
kasvihuonetuotanto	40 kpl
avomaan tuotanto	88 kpl
lypsykarja	435 kpl
naudanlihantuotanto	123 kpl
muu nautakarjatalous	47 kpl
sikatalous	67 kpl
siipikarjatalous	11 kpl
muu laidunkarja	249 kpl sisältää hevoset, lampaat ja vuohet
sekamuotoinen tuotanto	223 kpl

(Tilastokeskus, 2014)

Viljelijäväestö ikääntyy hiljalleen Hämeessä Tilastokeskuksen 2014 julkistujen maataloustilastojen mukaan. Viljelijöiden keski-ikä oli Hämeessä 50,9 vuotta kun se koko maassa 2013 oli 50,6 vuotta. Kun viljelijöiden keskimääräistä ikää vertaa muiden alojen työntekijöiden keski-ikään Suomessa, joka on noin 41 vuotta, voidaan todeta, että maataloustöitä tehdään melko iäkkäällä työvoimalla. Viljelijäväestöä oli Hämeessä yhteensä 3526 kpl. Merkillepantavaa oli se, että viljelijöistä yli 60-vuotiaita, oli 657 kpl ja eläkeikäisiä, yli 65-vuotiaita viljelijöitä on 337 kpl. Luvuista voi päätellä, että kaikilla tiloilla ei ole jatkajaa, joten viljelyä jatketaan niin kauan kuin jaksetaan ja lopulta pellot myydään lisämaiksi naapureille. Tämä selittää tilojen keskipinta-alan vuosittaisen kasvun.

Viljelijöiden koulutustaso on yllättävän alhainen. Kaikkiaan Suomen maanviljelijöistä 56 % on ilman peruskoulun jälkeistä koulutusta Tiken tilaston v. 2010 mukaan. Maatalouden perustutkinnon on suorittanut 35 % ja sitä ylemmän koulutuksen on hankkinut 9 % viljelijöistä. Koulutuksen kentällä se tarkoittaa paljon työtä olevan vielä tulevaisuudessakin, vaikka tilojen määrä laskee. Tilasto tukee myös Viljelijän ammattitutkinnon koulutustarvetta kentällä. (Tilastokeskus, 2010)

Suomen maatilat ovat olleet nykyisten omistajien hallussa keskimäärin 20,3 vuotta. Normaalisti sukupolvenvaihdos tehdään tilalla noin 25 - 30 vuoden välein. Suomen tiloista 20,6 % on ollut saman omistajan hallussa jo 30 - 40 vuotta. Näiden tilojen omistajat ovat jo yli sukupolvenvaihdosikäisiä. Todennäköisesti näillä tiloilla ei ole jatkajaa. (Tilastokeskus, 2010)

3.2 Sukupolvenvaihdokset Hämeen alueella

Hämeen ELY-keskuksen alueella sukupolvenvaihdoksia on 40 – 50 vuosittain. 2014 huhtikuun loppuun mennessä on tehty 47 sukupolvenvaihdosta, jossa nuori viljelijä on saanut aloitustuet. Tänä vuonna sukupolvenvaihdoksien määrä on kääntynyt nousuun johtuen luopumiseläkkeen ikärajojen muutoksesta. Sukupolvenvaihdostilastoissa ei ole mukana niitä tilakauppoja joissa rahoitus on järjestetty ns. kovalla rahalla.

Hämeen ELY-keskuksen alueella on vuosittain myönnetty nuoren viljelijän aloitustukia seuraavasti:

Vuosi	kpl
2009	41
2010	44
2011	38
2011	38
2012	41
2013	48
2014	47 kpl myönnetty 28.4. mennessä

(ELY-keskus, 2014)

3.3 Viljelijän ammatinkuvan muuttuminen kohti tulevaisuutta

3.3.1 Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos pakottaa uudistumaan ja uudistamaan viljelyä. Kuitenkin ainutlaatuinen maaseutu ympäristö tulee säilyttää viljeltynä. Viljelijöillä on tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia tuottaa raaka-aineita elintarviketuotantoon, rehukasveja kotieläintuotantoon, bioenergiaa ja biomateriaaleja kehittyville maataloustuotteille. Viljelijän on opittava näkemään tulevaisuuden uhat käytännön työssä ja kyettävä muuttamaan ne mahdollisuuksiksi tuotannossa.

Suomen akatemian tiedotteen, 14.1.2014, mukaan ilmastonmuutos tulee lisäämään Suomen peltoalaa. Kasvukausi tulee pidentymään ja voidaan ottaa viljelyyn nykyisiä vaativampia ja satoisampia lajikkeita. Viljelyssä tulevaisuudessa tulee varautua alkukesän lisääntyvään kuivuuteen, lisääntyviin kasvitauteihin, rikkakasvilajeihin ja lisääntyviin tuholaismääriin. (Suomenakatemia, 2014)

3.3.2 Luonnonmukaisen viljelyn lisääntyminen

Luonnonmukainen viljely on haluttu ottaa mukaan ammattitutkintoon tutkinnonosaksi. Sen toivotaan lisäävän kiinnostusta tavanomaisen viljelijän opiskella ekologisempia tuotantotapoja. Luonnonmukaisen viljelyn tutkinnonosan suorittaminen mahdollistaa luonnonmukaisen viljelyn aloittamiseen tarvittavan koulutusvaatimuksen, siirryttäessä tavanomaisesta viljelystä luomutuotantoon. Koulutuksen avulla on mahdollista reagoida nopeasti luomutuotteiden kysynnän kasvuun. (Luovan, 2011)

2011 Suomessa oli Luomuviljeltyä peltoa 180 000 ha, eli 8 % koko Suomen viljelystä pinta-alasta. Luku sisältää myös siirtymävaiheessa olevat peltoalat. Eniten Luomuviljelyä on Ahvenanmaalla, 23,3 % pinta-alasta, Kainuussa 22,6 % ja Pohjois-Karjalassa 17,3 %. Vuonna 2011 oli alkutuotannon luomutoimijoita 4061 maatilaa. Kotieläintuotteista eniten luonnonmukaisena tuotetaan naudanlihaa, maitoa ja lampaanlihaa. Tuotanto on kasvusuunnassa ja kasvua vauhdittaa tulevaisuudessa ympäristötukien ehdot. (MTK, 2014)

Luomutilat ovat Eviran mukaan tällä hetkellä Suomessa keskimääräistä suurempia tiloja ja noin 7 % kaikista Suomen maatiloista kuuluu luomuvälvontaan. Näistä noin 4 300 tilasta yli 700:lla on myös luomueläimiä. Viljelyala ja luomueläinten määrä on ollut viime vuosina nousussa. Vuonna 2012 luomutuotannossa tai siihen siirtymässä oli noin 200 000 ha. Luomuelintarvikkeita valmistaa tai tuo maahan noin 600 yritystä (Evira, 2014).

Eviran tilaston mukaan Hämeen alueella oli v. 2013 183 luomutoimijaa, joista 177 maatilaa, se oli 4,3 % alueen maatiloista. Luomuviljeltyä ja siirtymävaiheessa olevaa peltoa oli 7648 ha ja niiden keskimääräinen tilakoko

oli 43,2 ha. Luonnonmukaista viljelyä ja kotieläintuotantoa Hämeessä on niukasti. Luomutuotannon kasvu oli 9 % vuodesta 2012.

Luomutuotannossa oli Hämeessä v. 2013 vain 33 kotieläintilaa ja kotieläinten lukumäärät olivat melko vaatimattomia Eviran tilaston mukaan:

- lypsylehmiä 115 kpl
- nauta alle 8 kk 301
- hiehoja 447
- siitossonneja 29
- lihanautoja 243
- emolehmiä 642
- uuhia karitsoineen 769
- päsejä 17
- kuttu kileineen 4
- pukki 1
- lihasika 3
- munivat kanat 10218
- broilerit 50
- mehiläiset, pesiä 229

3.3.3 Yrittäjyyden lisääntyvät mahdollisuudet

Maaseudulla on monenlaisia mahdollisuuksia harjoittaa pienyritystoimintaa. Perustuotantotila on perinteinen tila, jossa harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Monialaisilla tiloilla tuotetaan edellisten lisäksi myös muun toimialan yritystoimintaa. MTK:n strategisena tavoitteena on tukea maaseudulla yrittämällä menestymistä (MTK, 2014).

Maaseudulla on tällä hetkellä MTK:n yrittäjyys internetsivuston mukaan energiayrittäjyyttä, hevosityrittäjyyttä, hoivapalveluyrityksiä, koneyrittäjyyttä, maaseutumatkailua, puualan yrittäjyyttä, turkistuotantoa ja elintarvikkeiden jalostusta. MTK tukee uutta yritystoimintaa, uusia innovaatioita, tuotantomenetelmiä, tekniikan kehittämistä sekä uuden teknologian käyttöön ottoa.

3.3.4 Lähiruoan trendi

Lähiruoka on mahdollisimman lähellä kuluttajia tuotettua ruokaa. Ruoasta tiedetään tuottaja / alkuperä ja valmistaja. Lähiruoka on terveellisempää, turvallista, tuoretta ja maistuvaa. Lähellä tuotettu ruoka tukee seudun elinvoimaisuutta, sillä se tarjoaa työtä ja toimeentuloa paikallisesti. Lähiruoan tuottaminen kuluttaa vähemmän ympäristöä, kun logistiikkaa, polttoainien ja pakkausmateriaalien käyttöä voidaan vähentää. (MTK, 2014)

Maa- ja metsätalousministeriön hallitusohjelmassa pidetään tärkeänä lähiruoan aseman vahvistamista Suomessa. Laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa valmisteltu Lähiruokaohjelma on hyväksytty valtioneu-

vostossa 16.5.2013 periaatepäätöksenä ja samalla hyväksyttiin myös hallituksen luomuohjelma. (MMM, 2014)

Lähiruokaohjelmaa toteutetaan Suomessa valtioneuvostotason ohjelmana. Sitä ohjataan lainsäädäntöön ja tukijärjestelmiin liittyvillä toimenpiteillä. Ohjelman kuusi tavoitetta ovat pohjana, antaen lisäarvoa myös lähiruokaketjun muille toimijoille. Tavoitteena on

- tuottaa lähiruokaa monipuolisemmin, nostaa tuotantoa kysyntää vastaavaksi sekä vielä nostaa lähiruokan jalostusastetta.
- parantaa mahdollisuuksia jalostaa elintarvikkeita pienimuotoisesti ja myydä tuotteita, lainsäädännön ja neuvonnan keinoilla.
- lisätä lähiruokan osuutta julkisista hankinnoista, parantamalla hankintaosaamista ja laadullisia kriteereitä.
- parantaa alkutuotannon mahdollisuuksia
- lähiruokasektorilla toimivien tahojen yhteistyön voimistaminen
- lisätä lähiruokan ja koko läpinäkyvän ruokaketjun ja myös toimijoiden arvostusta. (MMM, 2014)

4 VILJELIJÄN AMMATTITUTKINTO

4.1 Viljelijän ammattitutkinnon muodostuminen

Viljelijän ammattitutkinnossa on tutkinnonsuorittajan valittavana kaksi erilaista osaamisalaa:

1. **Maatalousyrittämisen osaamisala**, jossa pakollinen tutkinnonosa on Johtaminen ja kehittäminen maatilayrityksessä
2. **Maatilan hoitamisen** osaamisala, jossa pakollinen suoritettava tutkinnonosa on Tilan hoitaminen.
3. Lisäksi suoritetaan kaksi valinnaista tutkinnonosaa, mutta valinnaisista vähintään toinen pitää olla kasvituotantoon liittyvä tutkinnonosa.
  - Kasvinviljely elintarviketuotantoon
  - Kasvinviljely rehuntuotantoon
  - Kasvinviljely energiantuotantoon
  - Luonnonmukainen kasvituotanto
  - Maaseudun palvelutuotanto
  - Tai voi suorittaa 1 tutkinnonosan toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta
(Opetushallitus, Näyttötutkinto-opas, 2012)

Maatalousyrittämisen osaamisala antaa valmiudet johtaa maatilayritystä kannattavasti ja markkinalähtöisesti. Valmiudet tulevat myös maatalousyrittäjän työssä tarvittaviin suunnitteluun, organisointiin ja johtamiseen, sidosryhmien väliseen yhteistyöhön, verkostoitumiseen, uuden teknologian hyödyntämiseen, riskien ennakointiin, globalisoitumiseen, ilmastonmuutoksen tuomiin muutoksiin, kestävään kehitykseen ja työssä jaksamiseen. Valinnaisilla tutkinnonosilla voidaan laajentaa valmiuksia, esimerkiksi maaseudun palvelutuotanto / Maidon tuottaminen / Lampaanlihan ja villan tuottaminen / Luonnonmukainen kasvintuotanto. (Opetushallitus, 2012)

Maatilan hoitamisen osaamisala antaa valmiudet maataloustyöntekijän työskentelyyn maatilalla kasvituotannon eri tehtävissä. Valmiudet tulevat viljelytoimien organisointiin ja suunnitteluun, tilan kannattavaan hoitoon, esimiestyöskentelyyn, työturvallisuuteen sekä ympäristön huomioimiseen kestäväen kehityksen mukaan. Valinnaisien tutkinnonosien avulla ammattitaitoa voi laajentaa esimerkiksi kasvintuotannon eri alueilla tai maaseudun palvelutuotannossa. Tai jos tilalla on emolehmiä, voi valita toisesta ammattitutkinnosta Naudanlihan tuottamisen. Tällöin todistuksen Naudanlihan tuottamisen tutkinnonosasta antaa Karjatalouden tutkintotoimikunta ja Maatalouden tutkintotoimikunta tunnustaa sen Viljelijän ammattitutkinnon osaksi, todistuksen perusteella. (Opetushallitus, 2012)

4.2 Viljelijän ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkintotilaisuudet järjestetään Maatalouden tutkintotoimikunnan hyväksymän Järjestämissuunnitelman mukaisesti. Tutkintotilaisuudet järjeste-

tään aidoissa työelämän tilanteissa ja toimintaympäristöissä, eli riittävän kattavalla maatilalla. Tutkinnonsuorittaja osoittaa taitonsa arvioida omia kokemuksiaan ja ottaa niistä oppia sekä uusien työ- tai toimintatapojen ajattelua ja käyttöönottoa.

Arviointikoulutuksen saaneet arvioitsijat arvioivat ammattitaidon. Se tarkoittaa tutkinnonsuorittajan osoittamaa osaamista, tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Arviointikaavakkeen jokaisesta kriteeristä tulee olla merkintä arviointikaavakkeessa. Lisäksi tutkinnonsuorittaja antaa itsearviointin. (Opetushallitus, 2012) Itsearviointissa tutkinnonsuorittaja arvioi itseään, vertaamalla ammattitaitoaan tutkinnon kriteereihin.

Viljelijän ammattitutkinnossa jokainen tutkinnonosa arvioidaan erikseen. Käytännössä tilalla ei käydy kolmea kertaa kolmikantaisesti arvioimassa. Riippuen valinnoista, tutkintotilaisuudessa voidaan osoittaa kahden tai jopa kolmen tutkinnonosan osaaminen samalla kertaa. Tällöin tutkintotilaisuuteen tulee varata aikaa noin 2 tuntia tutkinnonosaa kohti.

4.3 Ammattitaidon osoittamistavat

Johtaminen ja kehittäminen tutkinnonosassa tutkinnonsuorittaja osoittaa ammattitaitonsa arvioimalla omaa johtajuuttaan sekä tekemällä maatilalle liiketoimintasuunnitelman. Sen lisäksi hän osoittaa osaamisensa viljelysuunnitelman, markkinointisuunnitelman, katetuottolaskelman sekä muiden tilaa koskevien suunnitelmien tekemisellä. Tutkintotilaisuutta täydennetään haastatteluilla, kysymyksillä, keskusteluilla, videoilla tai kuvilla sekä kirjallisilla tuotoksilla.

Maatilan hoitaminen tutkinnonosassa tutkinnonsuorittaja osoittaa ammattitaitonsa laatimalla kirjallisen viljelysuunnitelman. Sillä pystytään osoittamaan viljelyyn liittyvien suunnitelmallisten kokonaisuuksien hallinta. Sitä täydennetään muilla kirjallisilla tuotoksilla, esim. lannoitussuunnitelma, kasvinsuojelusuunnitelma, haastattelu, keskustelut, videot tai kuvat.

Arviointiaineisto muodostuu kaikissa tutkinnonosien arvioinneissa arvioiden lausunnoista käytännön työtehtävissä, täydentävistä dokumenteista, jotka on arvioitu, sekä itsearviointista. (Opetushallitus, 2012)

5 JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta säättää seuraavaa:

Edellä 4 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Luvassa määrätään koulutustehtävä, joka sisältää tarpeelliset määräykset opetuskielestä, koulutusaloista, näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen ja muun ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosien sekä oppisopimusten määrästä ja erityisesti koulutustehtävästä sekä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävästä ja muista koulutuksen ja tutkintojen järjestämiseen liittyvistä asioista (Eduskunta, 1998/631).

Valmis järjestämissuunnitelma liitteineen lähetetään Maatalouden tutkintotoimikuntaan ja se arvioidaan tutkintotoimikunnan kokouksessa. Opetushallitus tekee tarvittaessa kartoituksen koulutuksenjärjestäjän mahdollisuuksista järjestää oikeasti Viljelijän ammattitutkintoa. Järjestämissuunnitelma etenee Järjestämissopimuksen allekirjoittamiseen ja sen jälkeen koulutuksen järjestelyt ja valmistelut voivat alkaa.

Järjestämissuunnitelma on liitteenä valmiiksi täytettynä opetushallituksen pohjalle, siten kuin se tässä vaiheessa pystytään täyttämään. Liite 2. Henkilökohtaistamisen kaavakkeet Viljelijän ammattitutkintoon ovat:

- Johtaminen ja kehittäminen maatilayrityksessä, liite 3
- Tilan hoitaminen, liite 4
- Kasvinviljely elintarviketuotantoon, liite 5

Viljelijän ammattitutkinnon **arvioijaluetteloon** kerätään tärkeät tiedot arvioitsijoista. Maatalouden tutkintotoimikunta on määrittänyt mitä arvioijalta vaaditaan. Arvioitsijan työpaikka ja titteli tieto tarvitaan, sillä arviointitilanteeseen ei voida laittaa kahta työntekijää samasta yrityksestä. Arvioitsijan koulutustiedot sekä työkokemus kerätään, koska halutaan varmistaa arvioitsijan ammattitaito. Näiden tietojen perusteella tutkintovastaava päättää mitä tahoja eri arvioitsijat edustavat tutkintotilaisuudessa ja mitä tutkinnonosia kukin edustaja kykenee arvioimaan. Arvioijille tulee järjestää arviointikoulutus ennen tutkintotilaisuutta, siten arvioinnin ladullista tasoa voidaan varmistaa.

Arviointikaavakkeet on suunniteltu valmiiksi jokaiseen tutkinnonosaan erikseen. Arviointitilanteessa jokainen arvioija täyttää oman kaavakkeen ja allekirjoittaa sen. Arvioinnista tehdään kooste, jonka jokainen arvioija allekirjoittaa. Kaikkien tutkinnonosien arviointikaavakkeet löytyvät sähköisenä opetushallituksen internetsivulta osoitteesta www.oph.fi/maatalous

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli Viljelijän ammattitutkinnon Järjestämissuunnitelman kirjoittaminen koulutuksenjärjestäjälle, Koulutuskeskus Salpaukselle. Järjestämissuunnitelma tarvitaan, kun haetaan Maatalouden tutkintotoimikunnalta järjestämisoikeuksia. Järjestämissuunnitelmaan tarvitaan pakollisena liitteinä Henkilökohtaistamisasiakirjat eri tutkinnonosiin jotka myös suunnittelin ja arvioijaluettelon valmistelin käyttövalmiiksi.

Opinnäytetyön aihe oli paras mahdollinen, sillä se nivoutui Näyttötutkintomestarikoulutukseen, jota suoritin samalla aikuisopettajan työn ohella. Opinnäytetyön perustaksi Näyttötutkintomestarikoulutus, laajuudeltaan 25 op, osoittautui välttämättömäksi, sillä ala on täynnä vieraita käsitteitä ja käytänteitä. Myös työkokemus näyttötutkintojen järjestäjänä, arvioijana, tutkintovastaavana sekä valmistavan koulutuksen opettajana on tarvittu päättötyön tekemisen onnistumiseksi.

Järjestämissuunnitelman laadinta on oppilaitostasolla iso projekti. Koulutuksenjärjestäjä on siihen normaalisti resursoinut 100 tuntia työtä, kun järjestämissuunnitelman pakolliset liitteetkin tehdään. Asikkalassa työelämälähtöinen Maataloustiimi antoi tukea työn tekemisessä, päättämällä linjauksista ja tutkinnonosien valinnasta, sekä miten tutkinnonosia aiotaan toteuttaa. Työskentely eteni alusta lähtien projektina jota opetushallituksen tekemät kysymykset vievät kuin juna eteenpäin.

Päättötyö auttaa selkeästi koulutuksenjärjestäjää ja Maatalouden tutkintotoimikuntaa ymmärtämään Viljelijän ammattitutkinnon koulutuksen tärkeyden Hämeen alueella. Toivottavasti järjestämisoikeudet saadaan ja koulutus pääsee alkamaan. Valmiiksi kirjoitettu järjestämissuunnitelma liitteineen on opiskelijatyönä iso ponnistus. Mielestäni Viljelijän ammattitutkinto Hämeessä on pelkästään mahdollisuus niin koulutuksen järjestäjälle kuin tutkinnonsuorittajillekin.

Oman ammatillisen kehittymisen kannalta opinnäytetyö on tuonut paljon uutta tietoa ja näkemystä. Asioiden selvittely ja suunnittelu on ollut erittäin mielenkiintoista. Voin vain toivoa tämän opinnäytetyön tuoman ammattitaidon vievän työuralla eteenpäin maatalousalan ammattitutkintojen parissa.

Erityisesti kiitokset päättötyön ohjaajalle, Merja Pethmanille, hyvästä ohjauksesta ja ammattitaitoisista näkemyksistä järjestämissuunnitelman tekemisessä.

Lähdeluettelo

- Eduskunta. (1998/631). Haettu 3. 5 2014 osoitteesta Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta, 5§: <http://www.finlex.fi>
- Eduskunta, S. (ei pvm). *Finlex, Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 21.8.1998/631*. Haettu 23. 5 2014 osoitteesta http://www.finlex.fi/laki/amatillisesta_aikuinkoulutuksesta
- ELY-keskus, H. (28. 4 2014). Haettu 4. 29 2014 osoitteesta <http://www.elykeskus.fi/sukupolvenvaihdokset>
- Evira. (2014). Haettu 2. 5 2014 osoitteesta Luomu pähkinänkuoressa: <http://www.evira.fi>
- Kokkonen, M. (11. 11 2011). Tutkinnon perusteet ja näyttötutkinnon arviointi. *Millainen on hyvä näyttötutkinnon järjestämisen suunnitelma, luento Ahlmanilla 11.11.2011*. Tampere: OPH.
- Kyllönen, J. (6. 3 2014). Kohti henkilökohtaistumista. *NTM-koulutus*. Lahti: HAMK.
- Kyllönen, J. (9. 1 2014). Laadunvarmennusta tutkintosuoritusten arviointiin. *NTM-koulutuksen luento*. Lahti.
- Liimatainen, A. (11. 11 2011). Luento. *Uudistettavat ammattitutkinnot: perusteiden linjausten esittely - Viljelijän at*. Tampere, Suomi: Opetushallitus.
- Liimatainen, A. (2. 10 2012). Luento. *Karjatalouden tutkintotoimikunnan ja tutkinnon järjestäjien yhteistyöpäivän luento, Ammattitutkinnon laadintqaprosessi 29.10.2012*. Tampere.
- Luostarinen, R. (6. 3 2014). Tutkintotoimikunnan rooli ja tehtävät, luento NTM-koulutuksessa. Lahti.
- Luovan, O. (2011). Noudettu osoitteesta <http://www.luova.wikispaces.com/Viljelijä>
- MMM. (2014). Haettu 6. 5 2014 osoitteesta Lähiruoka: <http://www.mmm.fi/lahiruoka>
- MTK. (2014). Haettu 2. 5 2014 osoitteesta <http://www.mtk.fi/maatilat-suomessa>
- MTK. (2014). Haettu 6. 5 2014 osoitteesta <http://www.mtk.fi/yrittajyys>
- MTK. (2014). Haettu 6. 5 2014 osoitteesta <http://www.mtk.fi/maatalous/lahiruoka>
- OKM. (2014). Haettu 5. 5 2014 osoitteesta Koulutuksen hallinto ja päätöksenteko: <http://www.minedu.fi/koulutus>
- Opetushallitus. (2012). Näyttötutkinnon perusteet Viljelijän ammattitutkinto. Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2012). Näyttötutkinto-opas. Tampere: Opetushallitus.
- (2012). Näyttötutkinto-opas. Teoksessa Opetushallitus. Tampere: Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2012). Viljelijän ammattitutkinto, Näyttötutkinnon perusteet. Teoksessa Opetushallitus. Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2014). Haettu 5. 5 2014 osoitteesta www.oph.fi/koulutus ja tutkinnot.
- Opetushallitus. (2014). Haettu 2. 5 2014 osoitteesta Koulutus ja tutkinnot: <http://www.oph.fi/koulutus> ja tutkinnot/tutkinnon suorittaminen
- (2012). Arvioinnin opas. Teoksessa OPH. Tampere: OPH.
- Raitanen, T. (3. 2 2014). NTM-koulutus. *Osaamisen tunnustamisen prosessi*. Lahti, Häme: HAMK.
- Suomenakatemia. (17. 1 2014). Haettu 6. 5 2014 osoitteesta http://www.aka.fi/ilmastonmuutokseen_sopeutuminen
- Tilastokeskus. (2010). Haettu 29. 4 2014 osoitteesta <http://www.maataloustilastot.fi/yritys>
- Tilastokeskus. (2010). Haettu 29.4. 4 2014 osoitteesta <http://www.maataloustilastot.fi>
- Tilastokeskus. (2014). Haettu 29. 04 2014 osoitteesta www.maataloustilastot.fi/yritys/
- Toimialaonline. (2014). Haettu 21. 5 2014 osoitteesta www.toimialaonline.fi

Viljelijän ammattitutkinnon järjestämissuunnitelma

Liitteet:

ESIMERKKI TUTKINTOTILAISUUDEN JÄRJESTÄMISESTÄ	Liite 1
JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA	Liite 2
HENKILÖKOHTAISTAMISLOMAKE: Johtaminen ja kehittäminen	Liite 3
HENKILÖKOHTAISTAMISLOMAKE: Kasvien tuottaminen	Liite 4
HENKILÖKOHTAISTAMISLOMAKE: Tilan hoitaminen	Liite 5

LIITE 1. ESIMERKKI TUTKINTOTILAISUUDESTA

Tuotantoeläinten hoitamisen ja hyvinvoinnista huolehtimisen Ammattitutkinto, osaamisala Tuotantoeläinten hoitaminen.

Tutkintotilaisuus 6.2.2014 Asikkalan koulutilan navetalla klo 6-10. Järjestänyt tutkintovastaava Ritva Ollinmäki.

1. Näytettävät tutkinnon osat: Maidon tuottaminen ja Asiakaspalvelu

Osaamisala tutkinnonsuorittajalla on Tuotantoeläinten hoitaminen

2. Opiskelija: Jaana Kallio (nimi muutettu)

Jaana on valmistunut eläintenhoitajaksi v. 2012. Sen jälkeen hän on opiskellut ammattitutkintoa samalla kun hän on tehnyt Karjanhoitajan sijaisuutta Asikkalan Koulutilalla.

3. Henkilökohtaistaminen:

Jaanan henkilökohtaistamisasiakirja on täytetty kolmikantaisesti alussa:

1. hakeutumisvaiheessa on selvitetty tutkinnonsuorittajlle sopivat tutkinnonosat ja kartoitettu nykyinen osaaminen.

2. tarvittavan ammattitaidon hankkimisvaiheessa on suunniteltu miten Jaana hankkii puuttuvan osaamisen ja hänelle on henkilökohtaistettu jokaisen osatutkinnon sisällöstä ammattitaidon hankkimistavat.

3. tutkinnon suorittamisvaiheessa niitä on täydennetty, tarkennettu ja päivitetty samalla on mietitty milloin ja missä Jaana osoittaa osaamisensa ja ketkä sitä arvioivat. Tuotantoeläinten hoidon ja hyvinvoinnin Ammattitutkinnossa Koulutuskeskus Salpauksella on käytössä alan uudet henkilökohtaistamissuunnitelma- kaavakkeet jotka on kehitelty jokaiseen tutkinnonosaan sopivaksi.

Maidon tuottaminen ja Asiakaspalvelu ovat eri tutkinnonosia ja niistä kummastakin tehdään oma henkilökohtaistamissuunnitelma. Siinä katsotaan ammattitaitovaatimuksia hakeutumisvaiheessa siten, että nykyinen osaaminen, puuttuvan ammattitaidon hankkimistavat ja tunnistaminen kirjataan kaavakkeeseen. Tutkinnon suoritus sarakkeeseen kirjataan niitä osatutkintoja / tehtäviä / videoleikkeitä ym. millä opiskelija voi ammattitaitonsa esittää. Aina kun tehtävä on suoritettu, vastaava opettaja tallentaa suoritukset Koulutuskeskus Salpauksen X-asemalle ja tekee kirjauksen sarakkeeseen.

Esim. Rehunäytteet otettu ja lähetetty saatekortteineen analysoitavaksi käytännössä 12.1.2013 ja siitä on suoritusmerkintä. Tutkintotilaisuudessa arvioitsijat tietävät että ko. tehtävä on suoritettu, joten sitä ei edellytetä uudelleen tehtäväksi tutkintotilaisuudessa. Näyttötutkintojärjestelmän periaatteeseen kuuluu että samaa asiaa ei tarvitse näyttää kuin yhden kerran. Esim. Traktorin käyttö ruokinnassa tarvitsee näyttää vain kerran tutkintoti-

laisuudessa, vaikka se toistuu esim. Naudanlihan tuottamisen tutkimonosassa. Näin tutkintotilaisuuksia pyritään yksinkertaistamaan.

4. Tutkintotilaisuuden etukäteisvalmistelut:

- 3.1.2014 **Palaveri** Jaanan kanssa tutkintotilaisuudesta, sovitaan tutkintopäiväksi 6.2.2014 klo 6-11. Jaana on keskeyttänyt opinnot v.2012 ja hän innostuu suorittamaan opinnot loppuun. (Valmistava koulutus oli tehtynä mutta tutkintotilaisuudet ovat jääneet tekemättä.)
- 7.1.2014 **Arvioitsijoiden etsiminen** arvioitsijalistalta ja yhteydenotto jokaiseen arvioitsijaan puhelimitse. Valinta on harvinaisen hankala tehdä kun Jaana on ollut talossa töissä ja esteellisyysseikat tulevat vastaan useimpien listalla olevien kanssa. TA-edustajan tulee Maaseutuyrittäjä joka on työnantaja karjanhoitajalle, TT-edustaja voi olla karjanhoitaja tai maatalouslomittaja. Lopulta löytyy sopivat: TT- edustajaksi Marika Lahtinen jolla on alan peruskoulutus ja pitkä työkokemus karjanhoidosta sekä maatalouslomittamisesta. TA-edustajaksi Liisa Murto joka on koulutukseltaan Agronomi ja hoitaa maaseutuyrittäjänä omaa lypsykarjaa ja on työnantajana karjanhoitajalle. OPE, NTM-edustajaksi Agronomi Merja Pethman joka on myös maaseutuyrittäjä. Merja on Koulutuskeskus Salpauksessa, aikuiskouluttaja (kasvituotanto ja kotieläintuotanto) hän ei ole opettanut Jaanalle mitään valmistavassa koulutuksessa.
- 8.1.2014 **Työsopimuksien teko:** Palkkiosopimuskaavakkeiden täyttäminen tehdään Salpauksen tietojen osalta ja lähetetään arvioitsijoille s-postilla, liitteeksi laitetaan ohjeet matkakorvausten hakemiseen ja Salpauksen virallinen matkalaskukaavake.
- 9.1.2014 **Ilmoitus** Karjalouden tutkintotoimikunnalle Karjalouden tutkintotoimikunta edellyttää ilmoitusta tutkintotilaisuudesta 3 viikkoa ennen tutkintopäivää. He ehtivät ottaa kantaa tutkintotilaisuuksien järjestämisessä tuleviin epäkohtiin. Tutkintotoimikunta hoitaa työnsä erittäin tarkasti ja he vaativat selvityksiä pienistäkin tutkintotilaisuuden muutoksista.
- 10.1.2014 **Palkkiosopimukset** ovat saapuneet täytettyinä s-postiin, niiden tarkastaminen ja lähettäminen esimiehelle (koulutuslajohdaja Seppo Leppäselle) allekirjoitettavaksi ja edelleenlähetettäväksi palkanmaksuun. Marika Lahtisen verokortti ei kelvannut vero.fi-sivustosta printattuna, vaan häneltä palkanmaksaja vaatii kopiota alkuperäisestä verokortista. Soitto Marikalle, hän lupaa tuoda verokortin tutkintotilaisuuteen mukanaan kopioitavaksi.

- 20.1.2014 **Arviointilomakkeiden** hakeminen OPH:n nettisivuilta Maidon tuottaminen ja Asiakaspalvelu tuotantoeläinyrityksessä tutkinnonosiin.
Ja lähetän arviointikaavakkeet s-postilla arvioitsijoille sekä tutkinnon suorittajalle. Liitteeksi kirjoitan toivomuksen, paneutua uudistettuun lomakkeeseen jota kokeneista arvioitsijoista kukaan ei ole aikaisemmin käyttänyt.
- 27.1.2014 **Tutkintoon valmistava henkilökohtaistamispalaveri** Jaanan kanssa. Luetaan yhdessä läpi arviointikaavakkeet ja tehdään merkinnät suoritetuista tehtävistä Maidon tuottamisen sekä Asiakaspalvelu maaseutuyrityksessä henkilökohtaistamissuunnitelmiin ja tarkennetaan tutkintotilaisuudessa näytettävät työt kummastakin tutkinnonosasta. Lisäksi keskustellaan opiskelijoiden ohjaamisesta tutkintotilaisuudessa sekä mahdollisten vieraillevien NTM-opiskelijoiden saapumisesta tilaisuutta seuraamaan. Henkilökohtaiset tutkinnon suoritus suunnitelmat päivitetään 27.1.2014 päivämäärällä ja sinetöidään allekirjoituksilla.

5. Tutkintopäivän työsuunnitelma.

Opastan Jaanaa tekemään tutkintopäiväksi tarkan työsuunnitelman paperille. Suunnitelmaan tulee näkyviin tarkat kellonajat sekä työnjako työntekijöiden kesken. Jaanalla on myös opiskelijoita samaan aikaan ohjattavanaan. Näin arvioitsijat voivat seurata pysyykö Jaana ja muut aikataulussa ja tietävät mitä kaikkea toimintaa navetassa tapahtuu. Arvioitsija tietävät mihin kellonaikaan alkaa esim. kiimantarkkailu joka on tutkintotilaisuudessa vaadittu tehtävä.

6. Tutkintotilaisuuden kulku.

Kuva 1. Tutkintotilaisuuteen valmistautumista

- Arvioitsijat kokoontuvat navetan pukuhuoneeseen jossa heidät ohjeistetaan noudattamaan talon tautisulkua. Omat vaatteet jätetään pukuhuoneeseen ja vaihdetaan koulutilan suojavaatteet, huivit ja turvasaappaat.
- Karjamestareiden taukotilassa arvioitsijat tekevät työnjaon: TT-arvioitsija edustaa työntekijää ja tekee havaintoja työntekijän näkökulmasta. TA edustaja havainnoi tutkinnonsuorittajaa siitä näkökulmasta mitä työnantajalla on työntekijään. Opettajaedustaja on myös NTM ja hän johtaa arviointitilannetta sekä havainnoi tutkinnonsuorittajaa opetuksen näkökulmasta.
- Vaikka kaikki arvioitsijat havainnoivat kaikkia arviointikaavakkeen asioita, työnjako tulee tehdä, etteivät arvioitsijat esitä päällekkäisiä kysymyksiä. Kysymyksiä tulee helposti liikaa muutenkin ja tutkinnonsuorittajan työ saattaa siitä keskeytyä ja kärsiä. Arviointi alkaa. Klo 6.00.
- Arvioitsijoiden arviointikaavakkeita on kopioitu jokaiselle arviointisijalle omansa. Tutkintotoimikunta edellyttää että kaikkien arviointikaavakkeet tulee olla täytettynä kaikilta osin.

Kuva 2. Pihaton lypsyasema.

- Työt toistuvat rutiinilla normaalin työjärjestyksen mukaan: Lypsykoneen laitto lypsykuntoon, maidon lämpötilan tarkistus tilasäiliössä, lypsyliinojen ja pesuvesien laitto, lehmien ajo kokoomatilaan ja lypsyaseman varustaminen lypsyä varten, lehmien sisäänotto ja lypsyn aloitus (lehmiä kerrallaan asemalla 6 kpl joten sisäänottoja tulee 4).

Kuva 3. Nuorkarjaosasto.

- Lypsyn päätteeksi lypsyasema pestään painepesurilla ja lypsylvälineet laitetaan kiertopesuun. Maitoahuoneessa pestään käytetyt maidonkäsittelyvälineet ja lopuksi lattia puhdistetaan.
- Samaan aikaan tapahtuu lehmien ruokinta automaattisesti, väkirehukioskeista lehmät saavat rehua 2 – 6 kertaa päivässä, säilörehu jaetaan 4-6 kertaa päivässä ja lehmien lanta poistuu automaattisesti.

Kuva 4. Säilörehun jakovaunun käyttö näytetään tutkintotilaisuudessa.

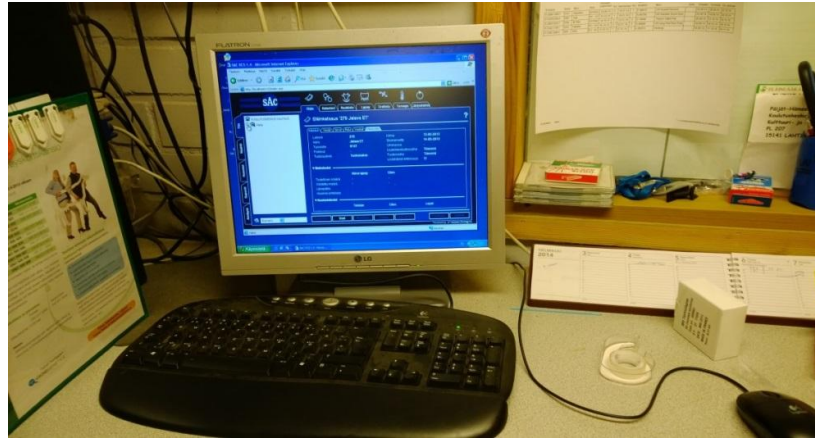
Kuva 5. Lehmien säilörehu tulee automaattisesti vasemmalla ylhäällä olevalla matoruokkijalla.

- Väkirehukioski näkyy kuvassa oikealla. Lannanpoistokone käynnistyy 2 tunnin välein. Makuuparret puhdistetaan ja kuivutetaan 2 x/pv. Ruokintapöydän vieressä oleva sorkkapalli puhdistetaan käsin päivittäin. Lehmien juomakupit puhdistetaan käsin päivittäin ja lehmien juoma-altaat tyhjennetään ja puhdistetaan harjalla päivittäin. Parsienhoidon tasoa voidaan säädellä kun seurataan lehmien likaisuutta. Tarvittaessa parsien puhdistuskertoja voidaan lisätä. Kuivikkeen määrää ei valitettavasti voida nostaa, sillä lietejärjestelmä ei kestä liiallista kuivitusta.
- Ruokintapöydällä olevaa säilörehua siirretään lähemmäksi ja pöytä puhdistetaan kokonaan kerran päivässä. Rehun syöntimäärää seurataan päivittäin ja jos pöytä on tyhjillään liian kauan tai rehua alkaa jäädä syömättä, ruokintakertoja voidaan muuttaa automaatiojärjestelmään.

Kuva 6. Vasikat odottavat maitoa.

- Vasikat juotetaan 4 kertaa päivässä. Karsinat siivotaan ja kuivutetaan 2 kertaa päivässä. Nuorkarja ruokitaan 2 kertaa päivässä ja karsinat puhdistetaan ja kuivutetaan 2 kertaa päivässä. Lopuksi käytävät puhdistetaan, työvälineet puhdistetaan ja viedään paikoilleen.

Kuva 7. Navetan automaatiojärjestelmä.

- Eläimiä tarkkaillaan ja havainnoidaan sekä paikanpäällä navetalla, että karjamestareiden lasikopissa olevalta tietopäätteeltä. Tietojärjestelmään tallentuu automaattisesti paljon tietoa lypsystä ja ruokinnosta ja sieltä seurataan onko asiat kunnossa. esim. tuliko kaikki lehmät lypsettyä! Arvioitsijat kyselevät tutkintotilaisuuden aikana asioita joita ei suoraan työssä pysty näyttämään.
- Ammattitaitoiset arvioitsijat löytävät navetalta raportteja ja tuotannon seurannan tuloksia joista keskustelemalla työn perusteena oleva ammattitieto tulee esiin.

Kuva 8. Arviointikokous on alkamassa

7. Arviointikokous

Arviointikokous kestää noin 1/2 tuntia. Se pidetään heti tutkintotilaisuuden jälkeen. Tutkinnonsuorittaja poistuu paikalta tekemään itsearviointia ja samalla arvioitsijat tekevät yhteenvetoa kohta kohdalta keskustellen. Arviointitilaisuus jatkuu ja tutkinnonsuorittaja tulee mukaan keskusteluun jossa kohta kohdalta käydään läpi kaikki arvioinnin kohteet ja kriteerit. Arviointikokouksessa voidaan vielä kysyä/tarkentaa epäselviksi jääneitä kohtia. Näin arviointikokous on erittäin hyödyllinen ja opettavainen tutkinnonsuorittajalle. Kokous kestää noin 1 1/2 tuntia. Lopuksi arviointiesitys varustetaan kaikkien allekirjoituksilla ja liitteeksi laitetaan tutkinnonsuorittajan itsearviointilomake allekirjoitettuna. Tutkinnonsuorittaja allekirjoittaa myös paperin jossa on selvitettyä miten tutkintosuorituksen oikaisuvaatimus tehdään.

8. Arviointiaineistojen kokoaminen.

Arviointikokouksen aikana kolmikannan arvioinnit siirretään käsin kirjoitettuna yhteen kaavakkeeseen, joka lopuksi varustetaan kolmikannan sekä tutkinnonsuorittajan allekirjoituksella. Tutkintotilaisuuden arvioitsijoiden arviointikaavakkeet on silti jokaisen arvioitsijan allekirjoitettava, vaikka ovat lehmän ulosteessa ja haisevat navetalle. Ne pitää säilyttää 6 kk, sillä tutkintotoimikunta saattaa vaatia laadunvalvonnan kannalta koko kolmikannan arviointikaavakkeet tarkistettavaksi. Mukaan arviointiaineistoon liitetään tutkinnonsuorittajan **itsearviointilomake** allekirjoituksin varustettuna, sekä **Esitys tutkintosuorituksen hyväksymisestä** kirjallisesti perusteltuna ja jokaisen allekirjoittamana.

Arviointiaineistot kootaan tutkintovastaavan työhuoneessa olevaan kansiin. Kun tutkinnonsuorittaja on saanut valmiiksi kaikki tutkinnonosat, tutkintovastaava tekee tutkintotoimikunnalle koosteen tutkintosuorituksista ja allekirjoittaa paperin. Sen jälkeen koulutussihteeri tekee tutkintotodistuksen valmiiksi. Koulutussihteeri lähettää Karjatalouden tutkintotoimikunnalle viivyttämättä tutkintotodistuksen + koosteen tutkintosuorituksista + 3-kannan allekirjoittamat arviointiesitykset + ko. Ammattitutkinnon osaamisalan arvioitsijalistan päivitettyä. Tutkintotoimikunnat ilmoittavat kokoontumispäivänsä ja vaativat lähetettäväksi arviointiaineiston 2 viikkoa ennen kokousta.

9. Henkilökohtaistamisasiakirjojen säilytys ja arkistointi

- Alun henkilökohtaistamispaperi sekä eri tutkinnonosien henkilökohtaistamissuunnitelmat arkistoidaan paperiversioina ja säilytetään 10 vuotta. Arkistoinnin tekee tutkintovastaava.
- Tutkintotilaisuuksien arviointikaavakkeet voidaan hävittää kun tutkinto tulee hyväksytyksi valmiiksi ja oikaisuvaatimuksen hakuaika kuluu umpeen. Käytännössä arviointiaineisto säilytetään noin puoli vuotta tutkinnon suorituksesta.

NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA

[ohje](#)

Liite järjestämissopimukseen

Tutkintotoimikunnan diaarinumero 106/042/2012	Sopimusnumero
Järjestämissuunnitelman laadintapvm 10.5.2014	
Tutkinnon järjestäjän allekirjoitus Nimen selvennys	
Tutkintotoimikunta hyväksynyt, pvm	

Tutkinto, jota järjestämissuunnitelma koskee Viljelijän ammattitutkinto
--

Taustatiedot

1 Näyttötutkinnon järjestäjä (tutkintotilaisuuksista vastaava oppilaitos tai muu yksikkö)

☐	Nimi Päijät-Hämeen koulutus konserni, Koulutuskeskus Salpaus, Asikkala
	Postiosoite Laurellintie 55
	Postinumero ja -toimipaikka 17320 Asikkala
	Sähköpostiosoite ....@salpaus.fi
	Puhelin 03-828 7121

2 Näyttötutkinto, osaamisalat ja tutkinnon osat, joihin näyttötutkinnon järjestämssuunnitelma on laadittu

☐	Näyttötutkinnon nimi Viljelijän ammattitutkinto
	Tutkinnon perusteiden diaarinumero 32/011/2012
	☒ Kaikki osaamisalat/tutkinnon osat ☐ Kaikki osaamisalat/tutkinnon osat, paitsi alla mainitut ☐ Vain alla mainitut osaamisalat/tutkinnon osat

3 Tutkintokieli

☐	☒ suomi ☐ ruotsi ☐ muu, mikä:
--------------------------	---

4 Näyttötutkinnon vastuuhenkilö ja hänen varahenkilönsä

☐	Vastuuhenkilön nimi Sähköpostiosoite Puhelin .....@salpaus.fi
--------------------------	--

Varahenkilön nimi Sähköpostiosoite Puhelin
--

5 Näyttötutkinnon järjestäjän asiantuntemus

☐	<p>Aikaisempi kokemus näyttötutkintojen järjestämisestä</p> <p>Koulutuskeskus Salpaus on Päijät-Hämeen koulutus konserniin kuuluva itsenäinen liikelaitos, joka koulutus konsernin puolesta hoitaa koulutuksen järjestäjän tehtävää, järjestää ammatillista ja lukiokoulutusta nuorille ja aikuisille sekä tekee tiivistä kehittämistyötä elinkeinoelämän kanssa. Lisätietoja tutkinnoista www.salpaus.fi/opiskele/aikuiskoulutus/</p> <p>Koulutuskeskus Salpauksen Asikkalan toimipiste on monipuolinen luonnonvara-alan oppilaitos, jossa opiskelee n. 320 opiskelijaa. Henkilökuntaa on 35, joista 20 opettajaa. Aikuiskoulutuksen piirissä työskentelee noin 10 henkilöä.</p> <p>Koulutuskeskus Salpauksessa luonnonvara- ja ympäristöalalla on seuraavien näyttötutkintojen järjestämissopimukset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Maatalousalan perustutkinto, maatilatalouden osaamisala, v:sta 1997 2. Maatalousalan perustutkinto, hevostalouden osaamisala, v:sta 2003 3. Karjalouden ammattitutkinto, karjalousyrittäjän ja maatalouslomittajan osaamisalat v:sta 2000 Tuotantoeläinten hoidon ja hyvinvoinnin ammattitutkinto, Tuotantoeläinten hoitamisen ja maatalouslomittamisen osaamisalat vuodesta 2013 4. Ympäristöhuollon ammattitutkinto, ympäristöhoitajan osaamisala v:sta 2003 5. Kalastusoppaan ammattitutkinto v:sta 2005 6. Eläintenhoitajan ammattitutkinto, pieneläinhoidon osaamisala v:sta 2006 7. Hevosvalmentajan ammattitutkinto, ravivalmentajan osaamisala v:sta 2006 <p>Näyttötutkintoja järjestetään ostopalveluna muille luonnonvara-alan oppilaitoksille. Koulutuskeskus Salpauksen näyttötutkintostrategia on kehitetty yhteistyössä työelämän ja yhteistyöverkoston edustajien kanssa. Näyttötutkintotoiminnan laatu varmistetaan Koulutuskeskus Salpauksessa käytössä olevan laatujärjestelmän (EFQM) avulla.</p> <p>Kyseessä olevan alan asiantuntemus</p> <p>Tutkintovastaavalla ja hänen varahenkilöllä on pitkä Maatalousyrittäjä- ja opettajakokemus, tutkintoa vastaavan ammattialan korkeakoulututkinto, opettajankoulutus ja NTM-koulutus. Maatalousalan opettajat ovat kaikki suorittaneet NTM-tutkinnon.</p> <p>Koulutuskeskus Salpaus on monialainen oppilaitos jonka luonnonvara-alan toimipiste sijaitsee Päijänteen rannalla Asikkalassa, noin 30 kilometriä Lahdesta ja noin 150 kilometriä Jyväskylästä ja Tampereelta.</p> <p>Opetusmaatilalla on nykyaikainen lypsykarjapihatto, pieneläinhotola sekä hevostallit . Opetusmaatilan käytössä on vuokrasopimuksella Päijät-Hämeen maaseutusäätien omistamat pellot (110ha) ja metsät (250ha). Ne sijaitsevat oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä.</p>
--------------------------	--

6 Arvio vuosittaisista suorittajamääristä

☐	<p>Millaisiksi arvioitte ko. näyttötutkinnon suorittajamäärät kolmen seuraavan vuoden ajalle? Perustelkaa arvionne.</p> <p>Koulutusarvio on 15 tutkinnonsuorittajaa vuodessa. Tällä hetkellä Asikkalassa koulutetaan Nuoren viljelijän koulutusohjelmassa vuosittain keskimäärin 15 opiskelijaa, jotka saavat spv-kelpoisuuden. Hämeen Elykeskuksen alueella tehdään vuosittain 40 - 50 sukupolvenvaihdosta, joissa rahoituksen vuoksi vaaditaan SPV-koulutus. Jatkossa erillistä SPV-koulutusta tarvitsevat ohjataan suorittamaan Viljelijän AT jossa SPV- vaatimukset täyttyvät. Näiden lisäksi koulutukseen tulee työelämästä maaseutuyrittäjiä joita Asikkalassa on koulutettu v.1981 alkaen. Tutkinnonsuorittajia tulee myös Hämeen alueen ulkopuolelta, alan kouluverkoston harventumisen vuoksi.</p> <p>Hämeen ELY-kekuksen alueella on 3990 maatilaa, tilakoko on 46,8 ha. Viljelijöitä on 3527 kpl ja he ovat keski-ikältään 50,9 vuotta. (Tike 2013)</p> <p>Tilan hoidosta vastaavan henkilön maatalousalan koulutus Hämeen alueella: 50,6% ilman koulutusta, 36,5% perustutkinto ja 12,9% ylempi tutkinto (Tike 2010).</p>
--------------------------	---

7 Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta

☐	<p>Kuinka tiedotatte kyseisen näyttötutkinnon suoritusmahdollisuuksista alan työelämän toimijoille ja mahdollisille uusille näyttötutkinnon suorittajille?</p> <p>Näyttötutkintoinfo ja ilmoittautumismenettelyohjeet löytyvät Koulutuskeskus Salpauksen internet-sivuilta osoitteessa www.salpaus.fi. Sivuille päivitetään tietoa näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen ajankohdista.</p> <p>Omasta oppilaitoksesta valmistuneille Maaseutuyrittäjille tarjotaan jatko-opintoja Ammattitutkinnon muodossa.</p> <p>Näyttötutkinnosta pidetään tarvittaessa infotilaisuuksia ulkopuolisille tahoille. Päijät-Hämeen ja lähimaakuntien oppisopimustoimistoille sekä alan oppilaitoksille tiedotetaan näyttötutkinnon järjestämissopimuksesta ja tutkinnon suorittamisesta.</p>
	<p>Miten varmistatte ilman valmistavaa koulutusta näyttötutkintoa suorittamaan tulevien henkilöiden tiedonsaannin?</p> <p>Valmistavaa koulutusta markkinoitaessa tuodaan esille mahdollisuus näyttöjen suorittamiseen ilman valmistavaa koulutusta. Mikäli tutkinnon suorittaja osaamiskartoituksen perusteella päättää tulla suorittamaan näyttötutkintoa ilman valmistavaa koulutusta, häntä opastetaan perehtymään osaamisalan suorittaneelta odotettaviin valmiuksiin, tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin sekä neuvotaan käytännön järjestelyissä.</p>

8 Yhteistyö työelämän kanssa

☐	<p>Millaista yhteistyötä teette työelämän edustajien kanssa tutkintotilaisuuksien suunnittelussa, toteutuksessa ja tutkintosuoritusten arvioinnissa?</p> <p>Yhteistyötä tehdään tutkintotilaisuuksien suunnittelussa; mietitään miten tutkintotilaisuus suunnitellaan kattamaan mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimukset. Tutkintotilaisuuden toteutuksessa tarvitaan aidot työtilanteet joita maatilat mahdollistavat. Tutkintosuoritusten arvioinnissa koulutettuja maaseutuyrittäjiä tarvitaan TA tai IAH edustajina.</p>
	<p>Miten kehitätte näyttötutkintojen järjestämistä yhteistyössä työelämän kanssa?</p> <p>Työelämän edustajien kanssa kehitetään tutkintotilaisuuksien järjestämistä, sisältöä ja vaikuttavuutta saadun palautteen mukaan. Arvioitsijakoulutuksessa tuodaan esiin erilaisia arviointimenetelmiä joita voidaan käyttää tutkintotilaisuuksissa sekä perehdytään tutkintotilaisuuden erilaisiin toteuttamistapoihin.</p>
	<p>Miten ylläpidätte ja kehitätte henkilöstönne työelämäosaamista?</p> <p>Asikkalassa on luodaan oma yhteistyöverkosto Viljelijän AT:n tarpeisiin. Maaseutuyrittäjien nuorisopetuksen työssäoppimispaikkaverkostosta pystytään poimimaan erilaisia maaseutuyrityksiä kun tarvitaan erilaisia tiloja eri tutkinnonosien</p>

	<p>työssäoppimispaikoiksi ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen.</p> <p>Viljelijän ammattitutkinnossa työelämän yhteistyöverkosto on laaja: Tuotantoeläntilat, kasvinviljelytilat, maatalousyhtymät, sekä alaan liittyvät ammattilaiset esim. maatalouskone- ja tarvikekaupan myyjät, rehutehtaiden edustajat, Proagrian viljelyneuvojat ja maitotilaneuvojat, Faban jalostusneuvojat ja seminologit, Ely-keskuksen toimijat, Valion maidon tuotantoneuvojat. Asikkalan opetusmaatilán/maitotilan kautta näihin alaa lähellä olevien tahojen kanssa ollaan jatkuvasti vuorovaikutuksessa.</p>
--	---

9 Ohjauksen resurssit

☐	<p>Kuinka ohjaatte ja neuvotte tutkinnon suorittajaa näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisessa ja näyttötutkinnon suorittamisessa? Mitä ohjauksen muotoja (esim. ryhmäohjaus, yksilöohjaus ja verkko-ohjaus) käytätte?</p> <p>Hakeutumisvaiheessa tutkinnon suorittajaa ohjataan näyttötutkintoprosessiin henkilökohtaisesti, neuvontaa annetaan myös pienryhmäohjauksella ja verkossa Elsan avulla. Lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa (puhelin, sähköposti). Osaamisen kartoituksessa hyödynnetään Opetushallituksen tarjoamaa www.osaan.fi -palvelua. Ohjauksen päävastuu on tutkintovastaavalla. Erityisryhmille, kuten maahanmuuttajille ja tutkinnon suorittajille, joilla on oppimisvaikeuksia, annetaan ohjaavan opettajan erityisohjausta ja -tukea tutkinnon suorittamisen aikana.</p> <p>Koulutuskeskus Salpauksen Asikkalan toimipisteen näyttötutkintokokemusten perusteella tutkinnon perusteisiin ja niissä edellytettyn osaamiseen sekä näyttötutkintotilaisuuksien käytännön järjestelyihin on perehdytetään huolellisesti ja tutkintotilaisuuksien toteuttamista. Tutkinnon suorittamisen alkuvaiheessa ohjauksen tarve on suuri. Ohjauskeskusteluja käydään näyttötutkintoon hakeutumisen ja suorittamisen aikana useita kertoja.</p> <p>Viimeinen henkilökohtaistaminen on valmistautuminen tutkintotilaisuuteen, se käydään noin viikkoa ennen tutkintotilaisuutta. Siinä selvitetään tutkinnonsuorittajan valmiutta tutkintotilaisuuteen ja käydään läpi arviointikaavakkeet sekä henkilökohtaistamisasiakirjat.</p> <p>Näyttötutkinnosta järjestetään ryhmäohjauksia tutkinnonosittain, aina uuden tutkinnonosan alkaessa. Ohjauksesta vastaavat koulutuksen opettajat sekä näyttötutkinnosta vastaava opettaja.</p> <p>Kuinka paljon olette varanneet aikaa ohjaukseen ja neuvontaan?</p> <p>Hakeutumisvaiheen, tutkinnonsuorittamisen vaiheen sekä tutkintotilaisuuksien ohjaukseen yhteensä 5 tuntia opiskelijaa kohti.</p> <p>Millainen ohjauksen asiantuntemus on tutkinnon suorittajia ohjaavilla henkilöillä ja miten heidän pätevyyttään pidetään yllä?</p> <p>Ohjauksesta vastaavat sekä näyttötutkinnosta vastaava opettaja että koulutuksesta vastaavat maatalousalan opettajat. Ohjauksesta vastaavilla opettajilla on opettajan pätevyys sekä kaikilla on näyttötutkintomestarin pätevyys. Tutkinnosta vastaava opettaja kutsuu ohjauksesta vastaavat henkilöt kokoon tarvittaessa. Silloin käydään läpi ohjauksen keskeisiä asioita, kuten ohjausprosessia, mahdollisia muutoksia ohjeissa ja säädöksissä, yhteisiä käytänteitä sekä lomakkeita ja aikatauluja.</p>
--------------------------	--

10 Perittävät maksut

☐	Miten tiedotatte näyttötutkintojen suorittajille heiltä perittävistä maksuista?	
	Perittävistä maksuista tiedotetaan markkinoinnin ja muun tiedottamisen yhteydessä. www.salpaus.fi sivustolla tarjotaan jatkuvasti päivitettyt tiedot tutkinnoista ja maksuista. Valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tiedotetaan perittävistä maksuista lisäksi henkilökohtaistamisen yhteydessä. Ilman valmistavaa koulutusta tulevalle näyttötutkinnon suorittajalle tiedotetaan perittävistä maksuista henkilökohtaistamisen yhteydessä.	
☐	Ilman valmistavaa koulutusta järjestettäviin tutkintotilaisuuksiin osallistuvilta perittävät maksut	
	Kaikki tutkinnon osat	250 € /tutkinnon osa
	Edellä mainittuun poikkeuksena	
	Tutkinnon osan nimi	Maksu
		€
		€
		€
		€

Henkilökohtaistaminen

11 Näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen henkilökohtaistaminen

☐	Miten selvitätte näyttötutkintoon hakeutuvien henkilöiden lähtötilanteen?
	Hakeutumisvaiheessa tutkinnon suorittajaa ohjataan käyttämään verkkotyökaluja (kuten www.osaan.fi) oman osaamisensa hahmottamiseksi. Lisäksi hakeutumisvaiheessa selvitetään haastattelulla ja hakeutujan esittämien luotettavien asiakirjojen sekä osaamiskartoituksen perusteella hänen olemassa oleva osaamisensa sekä muut lähtökohdat. Tarvittaessa osaamista voidaan tarkemmin selvittää käytännön työtilanteessa.
	Miten varmistatte, että kyseinen näyttötutkinto tai sen osa on kullekin hakeutujalle soveltuva ja että hakeutuja tuntee riittävästi tutkinnon sisältöä?
	Hakeutujaa ohjataan osaamiskartoituksen perusteella valitsemaan osaamisala ja siihen sisältyvien tutkinnonosien valinnassa. Hänelle selvitetään eri osaamisalat ja niiden muodostuminen. Lisäksi käydään läpi eri tutkinnon osat, niissä vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle tiedotetaan tutkinnon suorittamisesta aiheutuvista kustannuksista, tutkintomaksusta sekä tutkinnon suorittamiseen kuluva ajasta. Maahanmuuttajien kohdalla lähtötasokartoitus ja aikaisemman osaamisen selvittäminen luotettavia menetelmiä käyttäen on tärkeää. Haastatteluun selvitetään hakeutujan tuntemusta suomalaisesta työkuulttuurista ja hänen työkokemukset Suomesta. Hakeutumisvaiheessa selvitetään tarvittaessa henkilön oppimiskäsitykset- ja kokemukset, opettamisnäkemys sekä näkemys itsestään oppijana. Eri kulttuuritaustaisilla hakeutujilla voi olla hyvinkin erilaiset näkemys ed. mainituista asioista ja suomalaisen työ- ja koulutuskulttuurin sisäistäminen voi viedä aikaa. Haastattelujen yhteydessä selvitetään lisäksi mahdollisuuksien mukaan hakeutujan kielitaito eli kyky ymmärtää, käyttää ja oppia tutkinnossa edellytettäviä kieliä opiskelussa ja työpaikalla. Sekä valmistavaan koulutukseen osallistuvien että koulutuksen ulkopuolelta tulevien tutkinnon suorittajien kanssa tehdään lähtötasokartoitus yhteistyössä työnantajatahon kanssa. Ammattitaidoksi katsotaan tutkintojen lisäksi työn ja harrastusten kautta hankitut tiedot ja taidot. Kartoitukseen vaikuttavat tutkinnonsuorittajan omat arviot sekä työnantajan/ työnantajien arviot. Lähtötaso ja

<p>osaaminen arvioidaan mm. alkuhaastatteluilla ja dokumentoiduilla todistuksilla. Kaikki tutkinnon suorittamisen vaiheet henkilökohtaistetaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hakeutumisvaihe - Tutkinnon suorittaminen - Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen. Lisäksi tutkintotilaisuuteen valmistaudetaan henkilökohtaisella tarkalla päivitetyllä näyttösuunnitelmalla. Se lähetetään myöskin arvioitsijoille, arvioinnin ohessa käytettäväksi.
<p>Miten toimitte, jos kyseinen tutkinto ei ole henkilölle soveltuva?</p> <p>Henkilöä ohjataan täydentämään osaamistaan valmistavaa koulutusta lisäämällä tai työkokemusta hankkimalla. Tarvittaessa henkilö ohjataan hänelle paremmin soveltuvaan tutkintoon. Vähimmillään henkilö voi suorittaa vain yhden tutkinnonosan.</p>
<p>Miten tunnistatte tutkinnon suorittajan aiemmin hankitun osaamisen?</p> <p>Aiemmin hankittu osaaminen tunnistetaan lähtötasokartoituksella. Ammattitaidoksi katsotaan tutkintojen lisäksi työn ja harrastusten kautta hankitut tiedot ja taidot. Kartoitukseen vaikuttavat tutkinnonsuorittajan omat arviot sekä mahdollinen työnantajan/ työnantajien arviot. Lähtötaso ja osaaminen arvioidaan mm. alkuhaastatteluilla ja dokumentoiduilla todistuksilla.</p>
<p>Miten selvitätte tutkinnon suorittajan ohjauksen ja tukitoimien tarpeen?</p> <p>Ohjausta tarvitsevat kaikki tutkinnonsuorittajat. Henkilökohtaistamisen yhteydessä tutkinnon suorittaja tuo itse esiin ohjauksen ja tukitoimien tarpeellisuuden. Lukihäiriötä epäiltäessä tutkinnon suorittaja ohjataan lukiseulatestiin aikuiskoulutuksen erityisopettajan luo Salpauksen Fellmannian toimipisteeseen. Ryhmän testauksia voidaan järjestää toimipisteessämme. Tutkinnon edetessä tukitoimien tarvetta arvioidaan uudestaan.</p>
<p>Miten otatte huomioon tutkinnon suorittajan mahdolliset kieli- ja kulttuuritaustaan liittyvät erityistarpeet?</p> <p>Maahanmuuttajien kohdalla lähtötasokartoitus, kielitaito ja aikaisemman osaamisen selvittäminen luotettavia menetelmiä käyttäen on tärkeää (esim. todistusten vertaaminen Suomen tasoon) Haastatteluin selvitetään hakeutujan tuntemusta suomalaisesta työ- ja kulttuurista ja työkokemuksesta Suomesta sekä hänen suomenkielen taitoaan. Eri kulttuuritaustaisilla hakeutujilla voi olla hyvinkin erilaiset näkemykset ed. mainituista asioista ja suomalaisen työ- ja koulutuskulttuurin sisäistäminen voi viedä aikaa. Tarvittaessa heitä ohjataan Koulutuskeskus Salpauksen kielikursseille.</p>
<p>Miten otatte huomioon tutkinnon suorittajan muut erityistarpeet?</p> <p>Koulutuskeskus Salpauksen oppimisvalmentajan tehtävä on tukea tutkinnon suorittajaa opintojen aikana yhdessä omien kouluttajien kanssa niin, että tutkinnon suorittaminen mahdollistuu. Tutkinnon suorittajan on mahdollista käydä keskitetyissä lukiseuloissa ja/tai MAKEKO – testeissä, jolloin oppimisvalmentaja saa tiedon tuloksista. Näiden tulosten perusteella voidaan tehdä yksilötesti lukivaikkeuden toteamiseksi. KTLT-matematiikan testiä voidaan käyttää matemaattisen osaamisen selvittelyyn. Yhteenvedossa saa suositukset tukitoimista, joista on hyötyä tutkinnonsuorituksessa.</p> <p>Testien perusteella voidaan henkilökohtaistamissuunnitelmaan kirjata tarvittavia tukitoimia. Jokaisen tutkinnon suorittajan kohdalla mietitään ratkaisuja yksilöllisesti. Näin suunnitellut tukitoimet ja niiden määrätkin ovat erilaisia. Tukitoimet suunnitellaan aina yhteistyössä oppimisvalmentajan ja vastuupettajan kanssa, alakohtaisuus huomioiden.</p>
<p>Mitä johtopäätöksiä teette hakeutumisvaiheen päätteeksi?</p> <p>1. Tutkinnon suorittajalle sovitaan hänen osaamiseensa soveltuva tutkinto, osaamisala ja tutkinnonosat sekä tutkinnon suorittajan henkilökohtainen tutkinnon</p>

	<p>suorittamiseen kuuluva arvioitu aika.</p> <p>2. Osaamisen tunnustamisesitykset lähetetään tutkintotoimikunnalle heti näyttötutkintoon hakeutumisvaiheen jälkeen.</p> <p>3. Mikäli koulutukseen hakeutujalla on riittävästi tutkinnon osan kattavaa tunnistettavaa osaamista, hänet ohjataan suoraan tutkintotilaisuuteen.</p> <p>4. Mikäli koulutukseen hakeutujalla ei ole riittävästi tunnistettavaa osaamista, hänet ohjataan valmistavaan koulutukseen.</p> <p>5. Tutkinnonsuorittajalle selvitetään ohjaus- ja tukitoimet.</p>
	<p>Miten dokumentoitte hakeutumisen henkilökohtaistamisen?</p> <p>Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen dokumentoidaan Viljelijän AT henkilökohtaistamislomakkeelle ja tutkinnosta vastaava opettaja + tutkinnonsuorittaja allekirjoittavat kaavakkeen. Viljelijän ammattitutkinnon Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisen lomakkeille (liitteenä)</p>

12 Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen

☐	<p>Millainen on arviointi- ja päätöksentekoprosessi aikaisemmin osoitetun osaamisen tunnustamiseksi?</p> <p>Tutkinnon suorittajalle tehdään lähtötasokartoitus yhteistyössä mahdollisen työnantajan kanssa. Tutkinnon suorittaja tutustuu tutkinnon perusteisiin ennen koulutuksen alkua tapahtuvassa henkilökohtaistamisessa. Ammattitaitoa arvioidaan dokumentoiduin arvioin, kuten työ-, kurssi- ja tutkintotodistusten, osaamisen kansion sekä työnantajien lausuntojen avulla. Tutkinnon suorittajan kanssa selvitetään, onko hänellä aikaisemmin osoitettua osaamista suoraan tunnustettavaksi. Kyseeseen voi lisäksi tulla esim. ulkomailla suoritettu tutkinto tai sen osa. Ammattitaidoksi katsotaan tutkintojen lisäksi työn ja harrastusten kautta hankitut tiedot ja taidot. Hakeutujan ammattitaitoa verrataan Näyttötutkinnon perusteissa kirjoitettuun Viljelijän AT ammattitaitovaatimuksien tasoon. Kartoitukseen vaikuttavat tutkinnonsuorittajan omat arviot sekä työnantajan/ työnantajien arviot.</p> <p>Kolmikantainen arvioijatiimi tekee ehdotuksen tutkintotoimikunnalle osaamisen tunnustamisesta. Tarvittaessa pyydämme Opetushallitukselta lausuntoja ja päätöksiä ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta ja rinnastamisesta.</p>
	<p>Miten näyttötutkinnon suorittaja voi vaikuttaa näyttötutkintotilaisuuksien sisältöön ja ajankohtaan?</p> <p>Tutkinnon suorittajalle laaditaan henkilökohtainen näyttösuunnitelma, johon kirjataan tutkintotilaisuutta koskevat ratkaisut; miten, missä ja milloin tutkintotilaisuudet tutkinnon suorittajan kohdalla tullaan järjestämään. Tutkintotilaisuuksien järjestämisessä otetaan huomioon tutkinnon suorittajan aikaisemmin hankitun osaamisen, toiveet ja tarpeet. Tutkinnon suorittajaa ohjataan vertaamaan omaa osaamistaan valtakunnallisiin tutkinnon perusteisiin ja siinä esitettyihin arviointikriteereihin. Henkilökohtaisen haastattelun, osaamiskartoituksen ja itsearvioinnin perusteella pyritään mahdollisimman tarkoituksenmukaisiin järjestelyihin mm. tutkintotilaisuuden ajankohdan ja - ympäristön valinnan suhteen.</p> <p>Tutkinnon suorittaja osallistuu työpaikalla tapahtuvan tutkintotilaisuuden suunnitteluun järjestämällä tutkintotilaisuuteen tutkinnon perusteissa edellytetyt työtehtävät. Tutkintotilaisuuden kesto voidaan henkilökohtaistaa. Tutkintotilaisuuksia järjestetään tarpeen mukaan ympäri vuoden. Tutkintotilaisuudessa pyritään normaaliin arkirutiiniin ja tarvittaessa harvinaisempia töitä voidaan kuvata videolle ja tuoda videot arviointitilaisuuteen kolmikantaa arvioitavaksi.</p> <p>Tutkinnon suorittajan ja arvioijien kanssa päätetään tutkinnon perusteiden pohjalta tutkinnonosakohtaisesti Maatilojen sopivuudesta tutkintotilaisuuteen. Jos maatilalla ei voida osoittaa kaikkea tutkinnossa vaadittavaa osaamista, voidaan tutkintotilaisuutta täydentää toisessa työpaikassa/näyttöympäristössä. Kattavalla maatilalla pidettävässä tutkintotilaisuudessa voidaan osoittaa kaikki tutkinnonosat.</p>

	<p>Millaisia järjestelyjä näyttötutkinnon järjestäjä tarjoaa näyttötutkinnon suorittajalle mahdollisiin kieli- ja kulttuuritaustasta johtuviin erityistarpeisiin?</p> <p>Tutkinnon suorittajan valmiudet puhua, ymmärtää ja tuottaa Suomen kieltä kartoitetaan alkukartoituksessa. Kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta johtuvat seikat pyritään ottamaan huomioon henkilökohtaistamisessa.</p>
	<p>Millaisia järjestelyjä näyttötutkinnon järjestäjä tarjoaa näyttötutkinnon suorittajan mahdollisiin muihin erityistarpeisiin?</p> <p>Erityisiä tukitoimia annetaan tutkinnon suorittajille, joilla on esim. paniikkihäiriöitä tai kielellisen kehityksen erityisvaikeuksia. Heille annetaan lisäohjaus- ja tukipalveluja, jotta tutkinnon suorittaja sisäistää tutkintovaatimukset, ohjeet ja määräykset ja kokee itsensä ja osaamisensa varmaksi.</p> <p>Lisäohjaukseen voi kuulua täydentäviä tehtäviä ja ohjeiden ymmärtämisen varmistamista eri viestintäkeinoin. Tarvittaessa tutkintotilaisuutta voidaan muokata keinoin, jotka eivät ole ristiriidassa ammattitaitovaatimusten kanssa.</p> <p>Näyttötutkintoa voidaan täydentää suullisesti (esim. arvioijan kysymyksiin vastaten, keskustellen työn lomassa) erilaisilla kirjallisilla tehtävillä, pidennetyllä näyttöajalla ja esitettävillä työsuorituksilla, jotta kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimuksen saadaan näytetyksi.</p>
	<p>Miten näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen dokumentoidaan?</p> <p>Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan Viljelijä AT:n Henkilökohtainen tutkinnon suorittamissuunnitelma-kaavakkeeseen.</p>
	<p>Miten henkilökohtaistamista koskeva asiakirja pidetään ajan tasalla?</p> <p>Henkilökohtaistamissiikirjaa täydennetään ja päivitetään joko tutkinnon suorittajan toiveesta tai henkilökohtaistamista ylläpitävän opettajan ja/tai työnantajan edustajan arvioinnin perusteella.</p>

Näyttötutkintotilaisuuksien järjestäminen

13a Missä näyttötutkintotilaisuudet järjestetään?

☐	<p>Miten arvioitte työpaikan tai työssäoppimispaikan soveltuvuuden tutkintotilaisuuden järjestämiseen?</p> <p>Maatilasta on tiedettävä työllistyvyys ja toiminnan laajuus että arvioinnin kohteet tulee näytettyä kattavasti. Tutkintotilaisuudet pyritään järjestämään käytännön työtehtävien yhteydessä maatilalla, jossa työtä tehdään siinä laajuudessa, että arvioinnin kohteet ja kriteerit täyttyvät. Tutkinnon vastuhenkilöt etsivät ja arvioivat paikkoja työelämäyhteyksiensä kanssa.</p>
	<p>Mitkä ovat työpaikan tai työssäoppimispaikan valintakriteerit?</p> <p>Valintakriteerejä ovat: tuotanto ja työtehtävät vastaavat tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia, tuotanto on riittävän laajaa ja ajanmukaista, ohjaavan tai arvioivan henkilökunnan ammattitaito on riittävää koulutuksen tai työkokemuksen kautta ja he ovat tarvittaessa valmiit lisäkoulutukseen esim. arvioinnin osalta. Riippuen tutkinnonosien valinnoista, samassa työpaikassa on mahdollisuus esittää koko tutkinnon osaaminen alusta loppuun.</p>
	<p>Miten huolehditte siitä, että näyttötutkinnot suoritetaan ensisijaisesti aidoissa työelämän palvelu- ja tuotantotilanteissa?</p> <p>Tutkintotilaisuudet järjestetään ensisijaisesti tutkinnon suorittajan omassa työ- tai työssäoppimispaikassa. Alueellisesti on luotu työpaikkojen verkosto, jossa erilaiset tuotantosuunnat ovat edustettuina. Tätä verkostoa pyritään jatkuvasti kehittämään.</p>
	<p>Järjestättekö tutkintotilaisuuksia muualla kuin alan työpaikoilla? Jos järjestätte, niin missä ja millä perusteella?</p> <p>Tutkintotilaisuuksia voidaan toteuttaa myös Koulutuskeskus Salpauksen opetusmaatilalla, mikäli se tutkinnon suorittamisen tai täydentämisen osalta katsotaan opiskelijan henkilökohtaistamisasikirjoissa parhaaksi vaihtoehdoksi.</p>

13b Näyttötutkintotilaisuuksien sisältö

☐	<p>Kuvatkaa tutkinnon osittain millaisissa käytännön työtehtävissä tutkinnon suorittaja osoittaa näyttötutkinnon perusteissa vaaditun ammattitaidon kattavasti ja luotettavasti. Laatikaa kuvaus niin monesta tutkinnon osasta, että niistä muodostuu koko tutkinto.</p> <p>1. Maatalousyrittämisen osaamisala: Johtaminen ja kehittäminen maatilayrityksessä Tutkinnonsuorittaja arvioi ja kehittää itseänsä maatilayrittäjänä ja toimii työnantajana. Hän laskee työntekijän vuosikustannuksen, tekee kirjallisen tilan vuosisuunnitelman ja seuraa työaika työlajeittain. Tekee kirjallisen perehdyttämisohjeen uudelle työntekijälle. Tutkinnonsuorittaja laatii kirjallisesti tilan tuotteiden markkinointisuunnitelman ja laatii viljelysopimuksen sekä tekee investointi / kehittämissuunnitelma omalle tilalle/yritykseen, tekee Eu-tukihakemukset, viljelysuunnitelman ja lohkokirjanpidon sekä veroilmoituksen.</p> <p>2. Maatilan hoitamisen osaamisala: Tilan hoitaminen Tutkinnonsuorittaja tekee tilan töiden vuosisuunnitelman kirjallisesti (vuosikello kalenteripohjalle), hän laatii EU-tukihakemukset, viljelysuunnitelman ja lohkokirjanpidon, laskee katetuottolaskelma peruslohkolle ja tekee veroilmoituksen. -KEKE tilanhoidossa: maatilan energiatehokkuuskatselmus, maatilan jätteet ja niiden hävittäminen, yrityksen vaarallisten jätteiden kirjanpito, perinnebiotooppien kartoittaminen ja tilan monimuotoisuuden ylläpito. Valinnaiset tutkinnot: osat:</p> <p>3. Kasvinviljely elintarviketuotantoon / rehuntuotantoon / energiantuotantoon Kasvilajien ja lajikkeiden valinta omalle tilalle, lannoitus- ja viljelysuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen omalle tilalle/yritykseen. Tutkinnonsuorittaja laatii eri kasvilajien tarkat viljelyohjeet työvaiheittain kirjallisesti/suullisesti/ videoleikkeinä. Hän tekee viljelymuistiinpanot, sadon käsittelyn, varastoinnin ja sadon myynnin omassa yrityksessä/työpaikassa.</p> <p>4. Luonnonmukainen kasvintuotanto</p>
	<p>Miten kytette tutkintotilaisuudet työpaikan tuotanto- ja palveluprosessin mukaisiin tehtäviin? Tutkintotilaisuus järjestetään siten, että sen aikana on mahdollista tehdä tutkinnon tavoitteiden ja samalla työpaikan tuotanto- ja palveluprosessin mukaisia tehtäviä. Valinnaisten tutkinnon osien (osat 3.3. - 3.7) osaaminen näytetään kyseisen tutkinnon osan mukaiseen tuotantoon erikoistuneessa työpaikassa.</p>
	<p>Miten ja missä vaiheessa tutkinnon perusteisiin mahdollisesti sisältyvät erillispätevydet suoritetaan? Viljelijän ammattitutkintoon sisältyy kasvinsuojeluaineiden käyttökoulutus, tulityökortti ja Ensiapu1. Ne voidaan suorittaa/päivittää Koulutuskeskus Salpauksessa valmistavan koulutuksen aikana. Tai tutkinnonsuorittaja voi suorittaa erillispätevydet muualla ja tuoda dokumentin voimassa olevasta suorituksesta ennen tutkintotilaisuutta.</p>
	<p>Mitä täydentäviä ammattitaidon osoittamistapoja käytätte, jotta kattavuus ja luotettavuus voidaan varmistaa? Blogi tai videot tärkeimmistä kasvukauden aikana tapahtuvista viljelytöistä, maatilan suullinen esittely tutkintotilaisuudessa ja maatilan viljelystä koskevien asiakirjojen ja raporttien avulla. Myös keskustelu ja tarkentavat kysymykset tutkintotilaisuudessa varmistavat luotettavuutta.</p>
	<p>Mitä tutkinnon osia (tai ammattitaitovaatimuksia tutkinnon osista) osoitetaan muualla kuin työpaikan työtehtävissä? Kaikki tulevat näytetyksi maatilaympäristössä..</p>

Tutkintosuoritusten arviointi

14 Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito

☐	<p>Millä perusteella valitsette kolmikantaa edustavat arvioijat tutkintotilaisuuteen?</p> <p>Tutkintotilaisuuteen valitaan TA työnantajan /IAH itsenäinen ammatinharjoittaja edustaja, hän on työnantajana toimiva Maaseutuyrittäjä tai johtavassa asemassa oleva Tilanhoitaja.TT työntekijän edustaja on Maaseutuyrittäjä, sekä OPE edustaja joka toimii tutkinnon järjestäjän edustaja. Vähintään yhdellä arvioijalla on näyttötutkintomestarin pätevyys. Arvioijilla tulee olla alan koulutus ja pitkäaikainen kokemus työelämästä ja heidän tulee omakohtaisesti hallita tutkinnon osan kohteena oleva osaaminen. Arvioijat valitaan tapauskohtaisesti tutkinnon osa, tutkintopaikkakunta, tasapuolisuus ym. tekijät huomioiden Maatalouden tutkintotoimikunnan hyväksymältä arvioitsijalistalta.</p>
	<p>Miten selvitätte ja ratkaisette mahdolliset esteellisyyskysymykset?</p> <p>Arvioijaluettelossa mainitaan arvioijan edustama taho, koulutus ja työkokemus, yritys jota edustaa ja tehtävä siinä, onko osallistunut koulutukseen ja onko NTM. Opetuksen edustajaksi valitaan henkilö, joka ei ole merkittävästi osallistunut opetukseen ja on tarvittaessa NTM. Tutkinnon suorittajan ohjaukseen merkittävästi osallistunutta työpaikkaohjaajaa ei käytetä arvioijana. Esteellisyyskysymys ratkaistaan tutkintotilaisuus- ja tutkinnonosakohtaisesti ja arvioitsijan tulee itse ilmoittaa esteellisyydestään.</p>
	<p>Miten huolehditte arvioijina toimivien henkilöiden yleisestä arviointitehtävään perehdyttämisestä?</p> <p>Arviointikoulutukset järjestetään vuosittain uusille arvioitsijoille. Arviointikoulutuksessa perehdytään arvioinnin etiikkaan, näyttötutkintojärjestelmään, tutkinnon perusteisiin, arviointikriteereihin, arviointilomakkeisiin ja tutkintotilaisuuden käytännön järjestelyihin. Käsitys ammattitaidosta, oppimisesta, ohjauksesta ja henkilökohtaistamisesta ovat myös osa koulutuksen sisältöä. Tutkinnon perusteissa olevat vaatimukset tutkintotilaisuuksien toimintaympäristölle käydään tarkasti läpi koulutuksen aikana. Lisäksi arvioijat valmennetaan eri kieli- ja kulttuuritaustaisen tai muita erityisiä tukitoimia tarvitsevan tutkinnon suorittajan tutkinnon arvioimiseen ja selkeään ohjeistamiseen.</p>
	<p>Miten perehdytätte arvioijat yksittäisen tutkintosuorituksen arviointiin?</p> <p>Ennen tutkintotilaisuutta NTM käy läpi arvioijien kanssa tutkinnon osan arviointikaavakkeen, pyytää tekemään huomiot jokaisesta kriteeristä sekä kirjoittamaan huomiot sanallisesti niille varattuihin ruutuihin.NTM tekee työnjaon jossa kukin arvioi asioita oman edustamansa tahon näkökulmasta.</p>
	<p>Miten huolehditte arvioijien arviointitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä?</p> <p>Koulutuskeskus Salpaus järjestää arviointikoulutusta kaikille Viljelijä AT-tutkinnon arvioijille. Koulutus toteutetaan joko oppilaitoksessa tai henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti yrityksissä. Osaamista täydennetään säännöllisesti mm. perusteiden uudistuessa. Uuden arvioijaluettelon myötä arvioijien arviointi- ja tutkintokoulutuksen puutteet havaitaan nopeasti ja niistä voidaan huolehtia säännöllisesti. Arvioijaluettelo päivitetään aina kun uusia arvioitsijoita saadaan listalle sekä tietojen muuttuessa ja hyväksytetään tutkintotoimikunnassa.</p>

15 Tutkintosuoritusten arviointi ja dokumentointi

☐	<p>Mitä arviointimenetelmiä käytätte tutkintosuoritusten arvioinneissa ja miten sovellette niitä?</p> <p>Tutkintosuorituksen arviointimenetelmiä ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri arvioijien tekemä käytännön työskentelyn havainnointi, keskustelu ja kysymykset • kirjallinen materiaali (täydennykset käytännön toimintaan) • projektityöt • henkilökohtainen tutkinnon suoritus suunnitelma • itsearviointi • ongelmaratkaisu- ja kehittämistehtävät • palautteet (asiakkailta, työtovereilta ym.) • videotallenteet, blogit tai kuvat <p>Näyttötutkinnon arviointikohteet ja -kriteerit on esitetty tutkinnon osittain. Siten edellä mainittuja arvioinnin lähteitä käytetään ja painotetaan tutkinnon osittain. Arvioinnin apuna käytetään tutkinnon yhteisiä arviointilomakeita, jotka perustuvat tutkinnon perusteisiin ja ovat tutkinnon osa -kohtaisia. Tutkintotilaisuudessa arvioivat koulutettu työntekijän edustaja, työnantajan edustaja sekä opetuksen edustaja joka on NTM. Tutkinnon suorittaja arvioi omaa osaamistaan suullisesti ja kirjallisesti.</p> <p>Arvioijat seuraavat tutkintotilaisuudessa tutkinnon suorittajan suoritusta. Kukin arvioija kirjaa omat arvionsa tutkinnon osan arviointilomakkeelle. Kirjallisia tehtäviä ja suunnitelmia käytetään hyväksi arvioitaessa tiedollista osaamista silloin, kun se ei suoraan tai riittävässä laajuudessa ilmene tutkinnon suorittajan tekemisessä ja kun työskentelyä ei haluta liiallisesti häiritä tarkentavilla kysymyksillä.</p> <p>Tutkintotilaisuuden lopuksi pidetään arviointikokous, jossa eri arvioijien havainnot ja arvioinnin tulokset kootaan yhteen. Arviointikeskustelu voidaan järjestää myös erikseen sovittavana ajankohtana, kuitenkin 2 pv sisällä tutkintotilaisuuden päättymisen jälkeen. Mikäli kolmikantaisen arvioijatiimin kaikki jäsenet eivät voi olla koko tutkintotilaisuuden ajan samaan aikaan paikalla, huolehditaan tutkintotilaisuuden arvioinnin kannalta keskeisten osien kattavasta ja luotettavasta dokumentoinnista esim. videoimalla ja muulla täydentävällä menetelmällä.</p>
	<p>Miten ja missä vaiheissa kolmikantaisen edustajat osallistuvat arviointiprosessiin ja dokumentoivat arviointinsa?</p> <p>Arvioijat seuraavat tutkintotilaisuudessa tutkinnon suorittajan suoritusta. Kukin arvioija sekä tutkinnon suorittaja kirjaa omat arvionsa tutkinnon osan arviointilomakkeelle. Tarvittaessa tutkintotilaisuus videoidaan tai taltioidaan muilla tavoin esim. jonkun arvioijan äkillisesti estyessä. Tutkintotilaisuuden lopuksi pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuu koko kolmikantainen arvioijatiimi ja tutkinnon suorittaja tarpeellisin osin. Mikäli kolmikantainen arviointitiimi ei ole kokonaisuudessaan paikalla, voidaan arviointikeskustelu järjestää myös erikseen sovittavana ajankohtana, kuitenkin 2 pv sisällä tutkintotilaisuuden päättymisen jälkeen.</p>
	<p>Miten näyttötutkinnon suorittajan itsearviointi tapahtuu?</p> <p>Tutkinnon suorittaja arvioi omaa osaamistaan suullisesti ja kirjallisesti tutkintotilaisuuden päätteeksi käytävän arviointikeskustelun yhteydessä, vertaamalla ammattitaitoaan tutkinnon osan arvioinnin kriteereihin.</p>

16 Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi

☐	<p>Miten arvioijat tekevät kolmikantaisen arviointiesityksensä?</p> <p>Tutkintotilaisuudessa käytävässä arviointikeskustelussa tutkintotilaisuuden arvioijat keskustelevat arvioinnista tutkinnon suorittaja kanssa dokumentoidun itsearviointin ja tutkintosuoritusmateriaalien pohjalta. Arvioijatiimi arvioi harkitsevasti, eri näkökulmia käyttäen, suorittajan osaamista tutkinnon perusteisiin vertaamalla. Arviointi on luonteeltaan avointa ja keskustelevaa. Arviointikeskustelussa esiin tulleet näkökulmat ja perustelut kirjataan ylös tutkinnon osakohtaiseen yhteisesti allekirjoitettavaan arviointilomakkeeseen. Arviointikeskustelussa arvioidaan myös tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen tutkinnon suorittamissuunnitelman toteutumista.</p> <p>Tutkintotilaisuuden arviointiesitys tehdään aina kolmikantayhteistyönä eli työnantajan edustajan, työntekijän edustajan ja opetuksen edustajan yhteistyönä. Kolmikantainen arviointikokous pidetään joko näyttötutkintotilaisuuden lopuksi tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Yksimieliseen arviointipäätökseen pyritään keskustelemalla, arvioinnin dokumentteja ja muistiinpanoja läpi käymällä sekä tutkinnonsuorittamistilaisuuden tapahtumia kertaamalla. Arviointikeskustelua käydään kunnes arvioitsijat ovat yksimielisiä lopputuloksesta. Arviointikokouksen tulos dokumentoidaan yhteisesti allekirjoitettavaan arviointilomakkeeseen. Arviointiesitys on asteikolla hyväksyty-hylätty. Tutkinnon suorittajan tutkinnonsuorittamistilaisuuksien tiedot ja esitykset kootaan tutkintotoimikunnalle lähetettävälle koontilomakkeelle. Hyväksytyiksi esitetyistä tutkintosuorituksista toimitetaan yhteenvetotiedot ja hylätyiksi esitetyistä suorituksista toimitetaan lisäksi perustelut.</p> <p>Tutkintosuoritustilaisuuden hylkääminen perustellaan aina ammattitutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja ammattitaitokriteerien täyttämättömyydellä tutkintosuoritustehtävissä. Tutkintosuoritustilaisuus keskeytetään ja hylätään, jos tutkinnon suorittajan toiminta vaarantaa yleistä turvallisuutta tai jos hän vakavasti laiminlyö eläimen, omaa tai työyhteisön työturvallisuutta.</p> <p>Miten menettelette, jos arvioijat ovat erimielisiä?</p> <p>ksimieliseen arviointipäätökseen pyritään keskustelemalla, arvioinnin dokumentteja ja muistiinpanoja läpi käymällä sekä tutkinnonsuorittamistilaisuuden tapahtumia kertaamalla ja vertaamalla suoritusta tutkinnon perusteisiin. Mikäli arviointi ei sittenkään ole yksimielinen, käydään prosessi uudelleen läpi näyttötutkintomestarin johdolla ja pyritään selvittämään, mistä yksittäisistä seikoista eriävä näkemys johtuu. Ne puretaan auki tutkinnon perusteisiin nojautuen ja kewsustelua käydään kunnesyksimielisyys löytyy.</p> <p>Miten dokumentoitte tutkinnon osan ja koko näyttötutkinnon suorittamista koskevat arvioinnit?</p> <p>Tutkintotilaisuudessa syntyvät lomakkeet arkistoidaan Koulutuskeskus Salpauksen arkistonmuodostusohjelman mukaisesti. Arkistoinnissa otetaan huomioon arvioinnin oikaisupyynnömenettely. Kaikkea näyttötutkintoon liittyvää arviointiaineistoa säilytetään riittävän pitkän ajan ottaen huomioon oikaisumenettelyyn tarvittava aika, vähintään 6 kk.</p> <p>Arkistoitavat asiakirjat:</p> <p>Tuotantoeläinten hoidon ja hyvinvoinnin ammattitutkinnon järjestämissopimus ja sen liitteet: tutkinnon järjestämissuunnitelma, arvioijaluettelo, tutkinnon yhteyshenkilöt</p> <p>Yksittäisen tutkinnon suorittajan tutkintotilaisuuden valmisteluun liittyvät asiakirjat: todistus näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistumisesta, henkilökohtaistamiseen liittyvät dokumentit, opintorekisteriotteet, tutkintomaksujen tilittämiseen liittyvät asiakirjat, kuitit.</p> <p>Tutkintotilaisuuksien asiakirjat: arviointilomakkeet, yhteenveto eli arvioijien yhteinen esitys tutkinnon osan suorittamisesta, kunkin arvioijan omat muistiinpanot,</p>
--------------------------	---

<p>näyttötutkinnon suorittajan kirjalliset ja muut tuotokset sekä itsearviointi</p> <p>Asiakirjat, jotka lähetetään tutkintotoimikunnalle, mutta joista Koulutuskeskus Salpauksen arkistoon jää kopiot: tutkintotodistukset, tutkintotoimikunnalle lähetettävät koonti- ja yhteenvetolomake.</p> <p>Salassa pidettävät asiakirjat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakirjat, jotka sisältävät tietoa julkisyhteisön liike- tai ammatillisuudesta - asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammatillisuudesta - asiakirjat, jotka sisältävät tietoja pääsy- tai muusta kokeesta tai testistä - asiakirjat, jotka sisältävät tietoa henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta ja sen tuloksesta - opiskelijahuoltoa ja opiskelijan opetuksesta vapauttamista koskevat asiakirjat, opiskelijan ja kokelaan koesuoritukset sekä sellaiset oppilaitoksen antamat todistukset ja muut asiakirjat, jotka sisältävät opiskelijan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia - asiakirjat, jotka sisältävät tiedon henkilön ilmoittamasta salaisesta puhelinnumerosta. <p>Tutkintotodistus laaditaan asetuksen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 812/1998, tutkinnon perusteiden sekä Opetushallituksen määräysten ja mallien mukaan.</p> <p>Tutkinnon suorittajalle toimitetaan tutkintotodistus kahden kuukauden kuluessa viimeisen tutkinnon osan suorittamisesta.</p> <p>Koulutuskeskus Salpaus vastaa näyttötutkintojen tiedonkeruusta, tilastoinnista ja tilastotietojen toimittamisesta Tilastokeskukseen.</p>
---

17 Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen

<p>☐ Miten tiedotatte näyttötutkinnon suorittajalle arvioinnin perustelut hänen kohdallaan?</p> <p>Arviointiesitys ilmoitetaan tutkinnon suorittajalle mahdollisimman pian tutkintosuoritustilaisuuden jälkeen. Arviointiesityksen valmistuttua voidaan tulos ilmoittaa jo suullisesti, jos tutkinnon suorittaja on vielä paikalla. Muutoin, tai tutkinnon suorittajan niin pyytäessä, tutkintotoimikunnalle toimitettavasta arviointiesityksestä otetaan kopio ja postitetaan tutkinnon suorittajalle viikon kuluessa tutkintotilaisuudesta. Tutkintotoimikunnalle toimitetaan hyväksytyiksi esitetyistä tutkintosuorituksista pöytäkirja ja yhteenvetotiedot. Hylätyiksi esitetyistä suorituksista toimitetaan lisäksi perustelut, jossa mainitaan se tutkintosuorituksen perusteiden kohta, jossa vaadittava osaaminen ei ole täytynyt sekä puutteet, jotka johtivat tutkintosuorituksen hylkäämisen esittämiseen. Hylätyn tutkinnon osan uusimismahdollisuudesta kerran ilman uutta tutkintomaksua tiedotetaan tutkinnon suorittajalle.</p>
<p>Miten ja milloin tiedotatte näyttötutkinnon suorittajalle arvioinnin oikaisumenettelystä?</p> <p>Arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta noudatetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia (631/1998). Tutkinnon suorittajalle tiedotetaan arvioinnin oikaisumenettelystä suullisesti sekä kirjallisestitutkintotilaisuudessa. Tutkinnon suorittaja voi 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut tutkintotoimikunnalta (tutkinnon järjestäjän kautta) tiedot tutkintosuorituksen tai sen osan arvioinnista, pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta. Tutkinnon suorittajalle toimitetaan hänen halutessaan kopiot omaan tutkintoon liittyvästä kirjallisesta tuotoksesta sekä arviointia suorittaessa käytetyistä tai muista asiaa ratkaistaessa käytetyistä asiakirjoista. Mikäli arvioinnissa on tapahtunut virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman oikaisupyyntöä (itseoikaisu). Kopio tutkintotoimikunnan päätöksestä lähetetään tutkinnon suorittajalle. Päätöksen mukaan laitetaan oikaisumenettelyn ohje.</p>
<p>Miten tiedotatte hylätyn tutkintosuorituksen uudelleen suorittamisen mahdollisuudesta?</p> <p>Hylätyn tutkintosuorituksen uudelleen suorittamismahdollisuudesta tiedotetaan jo henkilökohtaistamisen yhteydessä. Myös hylätyn tutkintosuorituksen tiedottamisen</p>

yhteydessä kerrotaan mahdollisuudesta uusista tutkintosuoritus. Tutkintosuorituksen uusinnat sovitaan mahdollisimman pian hylätyn suorituksen jälkeen. Samalla sovitaan myös mahdollisesta tukiopetuksesta, henkilökohtaisen ohjauksen tarpeesta, työssäoppimisen lisäämisestä ym. osaamista täydentävistä toimista.
Miten tiedotatte näyttötutkinnon suorittajalle tutkintotoimikunnan päättämän arvioinnin? Päätöksestä tiedotetaan kirjallisesti, lähettämällä hänelle tutkintotodistus tai päätös hylkäyksestä.

Muuta olennaista näyttötutkintojen järjestämiseen liittyen

--

Näyttötutkinnon järjestäjä toimittaa näyttötutkintojen arvioinnissa käytettävät lomake- ja asiakirjamallit järjestämissuunnitelman mukana tutkintotoimikunnalle, mikäli käytössä ei ole tutkintotoimikunnan ohjeistamia yhteisiä lomakkeita ja/tai asiakirjoja.

LIITTEET

- Käytämme tutkintotoimikunnan ohjeistamia lomakkeita ja/tai asiakirjoja
 Käytämme liitteenä olevia lomakkeita ja/tai asiakirjoja:

...

Täyttöohje

Yleistä

Jos haluat uuden rivin alkavan täyttökentässä samalla tavoin sisennettynä kuin edellinen, paina **SHIFT-ENTER**.

Pienet rastituslaatikot kohdissa 1-17 on tarkoitettu tutkintotoimikunnan käyttöön.

Järjestämissopimuksen tunnistetiedot

Tutkintotoimikunta täyttää sopimuksen tunnistetiedon (tutkintotoimikunnan diaarinumero ja sopimusnumero) sekä hyväksymispäivämäärän. Tutkinnon järjestäjä täyttää järjestämissuunnitelman laadintapäivämäärän ja allekirjoitustiedot. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman allekirjoittaa tutkinnon järjestäjän valtuuttama henkilö (esimerkiksi näyttötutkinnon vastuuhenkilö).

Järjestämissuunnitelman laadinta

Järjestämissuunnitelman laadintaa opastetaan Opetushallituksen Näyttötutkinto-oppaassa (Oppaat ja käsikirjat 2011:4), joka löytyy osoitteesta

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/nayttotutkintojen_jarjestaminen/maaraykset_ohjeet_ja_lomakkeet

Kohta 2, Näyttötutkinto, osaamisalat ja tutkinnon osat, joihin näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on laadittu

Järjestämissuunnitelma tehdään yhtä tutkintoa koskien (perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto). Yhdellä tutkinnolla voi olla useampia tutkinnon perusteiden diaarinumeroita, jotka merkitään tarvittaessa kaikki tutkinnon perusteiden diaarinumerokenttään.

Kohta 4, Näyttötutkinnon vastuuhenkilö ja hänen varahenkilönsä

Jos järjestämissuunnitelmassa muuttuvat vain näyttötutkinnon vastuuhenkilöiden tiedot, päivitetään Näyttötutkintojen järjestämissopimuksen yhteyshenkilöt ja tutkintokohtaiset vastuuhenkilöt –liite ja se toimitetaan tutkintotoimikunnalle.

Kohta 10, Perittävät maksut

Näyttötutkintojen järjestämissopimuksen 6 §:n mukaan näyttötutkinnon järjestäjä voi periä ilman valmistavaa koulutusta järjestettäviin ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon tutkintotilaisuuksiin osallistuvilta kohtuullisen maksun sen mukaan, mitä sopimuksen liitteinä olevissa järjestämissuunnitelmissa on esitetty. Maksua tutkinnon järjestämisestä ei saa periä ammatillisen perustutkinnon suorittajilta. Järjestämissuunnitelmaan ei kirjata näyttötutkinnon suorittajilta perittävää tutkintomaksua.

[Takaisin suunnitelmaan](#) [⊥]

...

VILJELIJÄN AMMATTITUTKINTO

Opiskelijan nimi:

Sähköposti:

Syntymäaika:

Tutoropettaja:

Osoite:

Puh.

Yritys:

3.1 JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN MAATILAYRITYKSESSÄ

Keskeiset osaamis-alueet	Arviointikriteerit, tutkinnonsuorittaja	Osaamisen tunnistaminen (aikaisemmin hankittu osaaminen)	Osaamisen tunnustaminen (esim. aikaisemmat tutkinnot)	Tarvittavan ammattitaidon hankinta (miten hankin tarvittavan osaamisen)	Suoritustavat
Itsensä johtaminen	<ul style="list-style-type: none"> - määrittelee johtamisen päätavoitteet - arvioi objektiivisesti omia johtajan ominaisuuksiaan ja asettaa sen pohjalta omalle johtajuudelle realistiset kehittymistavoitteet - arvioi onnistumistaan johtajana.				
Työhyvinvoinnista huolehtiminen	<ul style="list-style-type: none"> - arvioi yrityksessä tarvittavan työmäärän ja tarvittavan henkilöstön määrän - määrittelee työhuippujen työmäärän ja työvoimatarpeen - työllistää ja tarvittaessa käyttää ulkopuolisia palveluita - arvioi työhyvinvoinnin yrityksessä ja hyödyntää asiantuntijapalveluita tarvittaessa - arvioi omaa työhyvinvointiaan ja huolehtii työhyvinvointinsa ylläpidosta				

<p>Tuloksekkaan työskentelyn edellytyksistä huolehtiminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organisoii työt tuottavasti - laatii yritystoiminnassa tarvittavia ajankäyttösuunnitelmia - tekee osaamiskartoituksen ja hyödyntää sitä toiminnassaan ja toiminnan kehittämisessä - huolehtii riittävässä määrin yrityksen sisäisestä viestinnästä - hankkii tietoa toimintaympäristöstä etsien keinoja työskentelyn tehostamiseksi - huolehtii omasta eläketurvastaan työuran aikana - toimii ajantasaisen lainsäädännön ja ajankohtaisen tiedon mukaisesti päivittäen tarpeen mukaan osaamistaan - huolehtii, että hänellä voimassa oleva kasvinsuojeluaineiden käyttäjäkoulutus tai vastaavat taidot - huolehtii, että hänellä on voimassa oleva tulityökortti. 				
<p>Työnantajan ja työntekijän velvollisuuksien noudattaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hallitsee alan työehdot, palkkaustavat sekä työnantajan ja työntekijän velvollisuudet ja oikeudet - laskee realistisesti työntekijän palkkaamisesta aiheutuvat kulut - perehdyttää työntekijän antaen selkeät työohjeet tai laatii perehdyttämissuunnitelman - noudattaa vaitiolo-velvollisuutta - kunnioittaa kanssaihmisten arvoja ja oikeuksia sekä noudattaa tasa-arvon ja tasapuolisuuden periaatteita. 				
<p>Työturvallisuuden huomioon ottaminen ja työkyvyn ylläpitäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - noudattaa alan työsuojelumääräyksiä ja ohjeita - toimii työnantajan työsuojeluvastuun mukaisesti - hyödyntää tarvittaessa työterveyshuollon palveluja ja ylläpitää työyhteisön toiminta- ja työkykyä. 				

Työntekijän rekrytoiminen	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää eri rekrytointikanavia tarpeen mukaan - hallitsee riittävässä määrin työhaastatteluprosessin saadakseen kokonaiskuvan työnhakijasta - A14 hoitaa tarvittavan asiakirjaliikenteen. 				
Toimialan nykytilan arvioiminen	<ul style="list-style-type: none"> hankkii tietoa monipuolisin menetelmin toimialansa kehityssuunnista ja niiden vaikutuksista oman yrityksen toimintaan ja kehittämiseen - hyödyntää tuloksellisesti erilaisia tunnuslukuja toimialansa nykytilan analysissä - seuraa muuttuvan toimintaympäristön vaikutuksia maaseutuyrittämiseen ja tarvittaessa reagoi muutokseen - kehittää toimivan liikeidean ja testaa sitä - arvioi objektiivisesti yrityksensä keskeisiä asiakas-, sidosryhmä- ja verkostosuhteita sekä niiden merkitystä yritykselle. 				
Vision laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii vision yritystoiminnalleen - ennakoi monipuolisesti tekijöitä, jotka vaikuttavat ja muuttavat yritystoimintaa 5–10 vuoden aikavälillä - arvioi vision vaikutusta taloudelliseen tilanteeseen ja yhtiö- tai yritysmuodon valintaan - arvioi vision vaikutusta tuotantoketjuihin ja -teknologiaan ja logistisiin ratkaisuihin - arvioi asiakkuuksia ja markkinointikanavia ja hyödyntää arviointitietoa toiminnassaan - arvioi vision toteutumiseen tarvittavan henkilöstön määrän ja henkilöstön osaamisen tarpeen ja ottaa tämän huomioon yrityksen toiminnassa. 				

Strategian ja mittareiden laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - määrittää yritykselle ja sen toiminnalle tavoitteet vision saavuttamiseksi - määrittää selkeät tuotantostrategiat vision saavuttamiseksi, kuten viljelystrategia - määrittää ja aikatauluttaa riittävät toimenpiteet vision saavuttamiseksi - määrittää tuotannon ja talouden mittarit, joita seurataan säännöllisesti 				
Riskien kartoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii yritykseensä seikkaperäisen riskikartoituksen - hyödyntää riskikartoituksen tuloksia yritystoiminnassaan - käyttää vakuutustarjontaa tarpeen mukaan - ottaa huomioon sopimusoikeuden ja toimii vähintään sopimusten edellyttämällä tavalla 				
Yritysmuodon valitseminen	<ul style="list-style-type: none"> - arvioi kattavasti eri yritysmuotojen soveltuvuutta toiminnalleen - valitsee kokonaistaloudellisesti sopivimman yritysmuodon. 				
Tuotannon suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> - laatii yksittäisiä katetuottolaskelmia - laatii yrityksessä tarvittavan budjetin - laatii itse tai yhdessä asiantuntijan kanssa investointikustannuslaskelmia - laatii itse tai yhdessä asiantuntijan kanssa tilan kannattavuuslaskelman - arvioi huolellisesti laskelmien tarpeellisuutta muun muassa tilan elinkaaren mukaan ja valitsee kuhunkin tilanteeseen sopivan - tulkitsee tehtyjä laskelmia objektiivisesti ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin 				

<p>Tuotantosuu- nan mukaisten valintojen tekeminen suunnitelmia varten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - laatii viljelykiertosuunnitelman - tulkitsee ohjeiden mukaan maa-analyysiä ja laatii perusparannus- tai kalkitussuunnitelman - laatii vuosittaisen lannoitus-suunnitelman - laatii vuosittaisen kasvinsuojelusuunnitelman - hyödyntää tietoteknisiä sovelluksia tuotannossa tarpeen mukaan - tuottaa ravinnetaseita lohko- ja tilatasolla - laatii kirjanpidon tuotantosopimusten edellyttämällä tavalla - kerää tuotannosta tietoa tuotannollisen ja taloudellisen päätöksenteon tueksi - tekee muut tilakohtaiset tuotantoon liittyvät suunnitelmat tavoiteltujen tuotos- ja tuottotasojen saavuttamiseksi. 				
<p>Tuotantotekn- ologian valitseminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vertailee eri menetelmiä teknisten, teknologisten ja taloudellisten tekijöiden kannalta valiten tai kehittären sopivimman työmenetelmän ja -tekniikan muuttuvissa toimintaolosuhteissa - vertailee kattavasti eri teknologiavaihtoehtojen tarvitsemaa työmenekkiä ja suunnittelee työvoiman tarpeen - seuraa säännöllisesti alan teknologian kehitystä ja hyödyntää sitä toiminnassaan - käyttää tehokkaasti oman ammattialansa koneita ja laitteita sekä tekee tarvittaessa koneysteistyötä tai käyttää urakoitsijoita - arvioi likimääräisesti tuotantoketjujen energia- ja kustannustehokkuutta ja tekee ehdotuksia näiden parantamiseksi 				

Tuotantorakennusten rakennuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> - toimii yrityksen rakennushankkeessa rakennuttajana tarvittaessa - hankkii maatilarakentamiseen tarvittavat luvat tarvittaessa - hoitaa tarvittaessa asiantuntijan avustuksella rakentamiseen liittyvät sopimukset koskien rakennusprojektia ja rahoitusta. 				
Verotuksen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> -hallitsee maatalousverotuksen sekä verotuksen antamat mahdollisuudet yrityksensä näkökulmasta - laatii itse tai asiantuntijan kanssa maatalouden kirjanpidon 				
Rahoituksen järjestäminen	<ul style="list-style-type: none"> - laskee eri rahoitusmuotojen kustannusvaikutuksen - hyödyntää eri rahoitusmahdollisuuksia kuhunkin tilanteeseen sopivasti. 				
Tukien hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> - hyödyntää alueensa ja tuotantosuuntansa mukaisia maatalouden tuotantotukia - hyödyntää alueensa ja tuotantosuuntansa mukaisia investointitukia - noudattaa täsmällisesti tukiin liittyviä ehtoja. 				
Tuotteiden ja palvelujen hankkiminen	<ul style="list-style-type: none"> - hankkii maatilayrityksensä tarvitsemia palveluita ja tuotteita kokonaistaloudellisesti - toimii tarvittaessa hankintalain mukaan tuotteiden ja palveluiden hankinta- ja myyntitilanteessa 				

<p>Maaseudun yrittämiseen liittyvän yhteistyöverkoston luominen ja ylläpitäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kartoittaa nykyiset ja mahdolliset verkostokumppanuudet oman toimintansa kannalta - kokoaa työtään edistävän yhteistyöverkoston - hyödyntää yhteistyöverkostaan yrittäjyyden edistämisessä - osallistuu aktiivisesti kokemusten vaihtoon, ratkaisujen löytämiseen sekä ideoiden kehittämiseen - toimii rakentavasti oman verkostoyhteistyön kehittämiseksi - toimii yhteistyössä oman alansa, tuotantosuuntansa ja alueensa sidosryhmien kanssa - verkostoituu muiden yrittäjien kanssa molemminpuolisen hyödyn edistämiseksi ja toimii luotettavana yhteistyökumppanina - kehittää omaa osaamistaan itsearviointin ja vertaisoppimisen avulla sekä asiantuntijoita hyödyntäen. 				
<p>Markkinoinnin toteuttaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - laatii markkinointisuunnitelman vuositason ja pidemmällä aikavälillä maatilayrityksen tarpeiden mukaisesti - laatii markkinoinnista aiheutuvan kattavan kuluselvityksen - hinnoittelee ja kilpailuttaa tuotteen tai palvelun kannattavasti - laatii tietotekniikkaa hyödyntäen asianmukaisen tarjouspyynnön, tarjouksen ja laskun - hyödyntää erilaisia sähköisiä järjestelmiä yrityksen markkinoinnissa ja viestinnässä 				

<p>Asiakaslähtöinen toiminta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - huomioi asiakaspalvelun näkökohdat maatilayrityksen tarpeiden mukaan ja reagoi asiakaspalautteeseen - toimii luontevasti henkilökohtaisessa asiakaspalvelutilanteessa asiakkaan tarpeet huomioiden - tuo omaa ammattialaansa esille myönteisesti asiakas- ja sidosryhmäyhteistyössä - toimii luontevasti neuvottelutilanteissa tarvittaessa toisella kotimaisella ja vieraalla kielellä 				
<p>Laadukas ja kestävä kehityksen mukainen toiminta yrityksen toiminnan suunnittelussa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - toimii tuotannolle asettamiensa laatutavoitteiden mukaisesti - suunnittelee toimintansa kokonaisvaltaisesti kestävä kehityksen näkökohtien pohjalta - perustaa toimintansa avoimuuteen, rehellisyyteen ja vastuuseen tuottaessaan palveluja tai tuotteita - toimii sitoutuneesti ja arvostaa ammatiaan maaseudun elinvoimaisuuden ja paikalliskulttuurin edistämiseksi - huomioi toiminnassaan tarvittavat laatu- ja ympäristöjärjestelmät - käyttää vettä säästäviä menetelmiä ja suojelee olemassa olevia vesivarantoja - käyttää ravinteita vastuullisesti - edistää toiminnassaan koneiden ja laitteiden energiatehokkuutta ja suosii mahdollisuuksien mukaan uusiutuvaa energiaa - kierrättää ja lajittelee tilalla syntyviä jätteitä - toimii jätehuoltomääräysten mukaisesti - arvioi toiminnastaan syntyviä ilmastovaikutuksia pyrkien niiden vähentämiseen - arvioi kattavasti maatalousympäristön monimuotoisuuskohteita ja ylläpitää niitä 				

_____

VILJELIJÄN AMMATTITUTKINTO

Opiskelijan nimi:	Sähköposti:
Syntymäaika:	Tutoropettaja:
Osoite:	
Puh.	Yritys:

3.3 KASVINVIJELY ELINTARVIKETUOTANTOON

Keskeiset osaamis-alueet	Arviointikriteerit, tutkinnonsuorittaja	Osaamisen tunnistaminen (aikaisemmin hankittu osaaminen)	Osaamisen tunnistaminen (esim. aikaisemmat tutkinnot)	Tarvittavan ammattitaidon hankinta (miten hankin tarvittavan osaamisen)	Suoritustavat
Kasvinviljelytilan töiden toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> -noudattaa tilanteen mukaista viljelysuunnitelmaa ja tekee siihen tarvittaessa muutoksia - toimii vallitsevan ympäristölainsäädännön ja tukien viljelyehtojen mukaan viljelytoimissaan - toimii vallitsevien sää- ja viljelyolosuhteiden mukaan toteuttaen viljelytoimenpiteet oikea-aikaisesti - tekee kasvinviljelytyöt ottaen huomioon työturvallisuuden - tuottaa alueellisesti merkittäviä erikoiskasveja tuotannon monipuolistamiseksi ja kannattavuuden parantamiseksi - siirtyy sujuvasti työstä toiseen - toimii laatuja järjestelmän mukaisesti, edistää laatua sekä pyrkii ennaltaehkäisemään poikkeamat - löytää elintarvikekäyttöön kelpaamattomalle raaka-aineelle vaihtoehtoisia käyttömuotoja ☐ lajittelee, säilyttää ja kierrättää tuotannossa syntyvät jätteet ☐ valinnoissaan kiinnittää huomiota tuotteiden, välineiden ja menetelmien ympäristöystävällisyyteen ☐ työskentelee vettä ja energiaa säästäen ☐ käyttää viljelyssään yleisesti 				
Maan rakenteen hoitaminen	<ul style="list-style-type: none"> - hyödyntää tietoa eri viljelymenetelmien hyvistä ja huonoista puolista pellon kasvukunnolle - arvioi pellon kuntoa ja tekee johtopäätöksiä maan rakennetta ylläpitävistä ja korjaavista peruskunnostus- ja viljelytoimenpiteistä - ylläpitää maan vesitaloutta - hallitsee peltoviljelyn ravinnekuormitusriskejä - ottaa maanäytteitä, lähettää analyysituloksen ja tulkitsee viljavuusanalyysijä. 				
Siemenen valinta	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee tarkoituksenmukaisen siemenlajin ja lajikkeen sadon laadun ja määrän varmistamiseksi - tuottaa omaan käyttöön hyvälaatuista kylvösiementä - toimii siementuotannon lainsäädännön mukaan - lajittelee ja peittää siemeniä työturvallisuus ja ympäristöseikat huomioiden 				

Lannoittaminen	<ul style="list-style-type: none"> - ottaa huomioon esikasvin ja maan ravinnetilan vaikutuksen lannoitustarpeeseen - levittää epäorgaanisia ja orgaanisia lannoitteita tarkoituksenmukaisesti ja säädösten mukaan - käyttää erilaisia lannoitusmenetelmiä ja soveltaa niiden vaihtoehtoisia levitysjankohtia - selvittää kasvien ravinnetarpeet - pienentää ympäristöriskejä valitsemalla sopivimman lannoitteen ja levitystekniikan 				
Perusmuokkaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee ja toteuttaa kullekin kasville ja kasvupaikalle soveltuvan perusmuokkausmenetelmän: kyntö, kultivointi, lautasmuokkaus, lapiorullaäestys, auraton viljely, suorakylvö jne. - muokkaustöitä tehdessään välttää ravinnehävikkejä ja estää maaperän humusvarantojen häviämistä. 				
Kylvömuokkaaminen	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee ja toteuttaa kullekin kasville ja kasvupaikalle soveltuvan kylvömuokkausmenetelmän: tasausäestys, s-piikki, lapiorulla, tasoajrsin jne. - määrittää oikean muokkaussyvyyden ja -asteen - suojelee mahdollisuuksien mukaan maan rakennetta ja eloperäisyyttä muokkaustöissään. 				
Kylväminen tai istuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee ja toteuttaa kullekin kasville ja kasvupaikalle soveltuvan kylvömenetelmän - valitsee oikean kylvöajan - laskee tarvittavan kylvösiemenmäärän - suorittaa kiertokokeen. 				
Kasvinsuojelun toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> - torjuu ja suojelee kasvustoja tärkeimmiltä rikkakasveilta, kasvitaudeilta ja tuhoeläimiltä - valitsee ja toteuttaa kullekin kasville tarvittavat kasvinsuojelutoimenpiteet - huolehtii, että käytettävä kasvinsuojeluruisku on testattu - ottaa huomioon kasvinsuojelutoimissaan eri aineiden käyttöehdot ja rajoitukset välttämällä kaikissa toimissaan tarpeetonta ympäristön altistumista kasvinsuojeluaineille - käyttää hyväkseen tutkimuslaitosten tuholais- ja tautiennusteita. 				

Sadonkorjuu	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää hyväkseen erilaisia ennustemalleja kasvuajan ja korjuuajankohdan määrittelemiseksi - valitsee ja käyttää kasville käyttötarkoituksen mukaista sadonkorjuumenetelmää ja huomioi sadon eri käyttötarkoituksen vaikutuksen korjuun toteuttamiseen - arvioi satotappioita ja sen myötä säätää konetta ja määrittelee korjuuajankohdan tai -järjestyksen - arvioi sadon laatua ja määrää kannattavuuden, tuotantopanosten käytön ja tukiehojen vaatimalla tavalla - käsittelee ja varastoi korjattua satoa tarkoituksenmukaisella tavalla ☐ säätää ja käyttää sadon kunnostuksessa käytettäviä laitteita, jotta raakaaine voidaan käyttää tavoitellussa kohteessaan ☐ ottaa ja toimittaa raaka-aine-eristä kelvollisen ennakkonäytteen 				
Kuljetus ja varastointi	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee kasville käyttötarkoituksen mukaisen kuljetus- ja varastointimenetelmän - työskentelee varastointi- ja kuljetushygienian mukaisesti - toteuttaa logistiikan laatuohjeiden tai laatuohjeiden edellyttämällä tavalla - käyttää erilaisia rahtikirjoja ja saatelomakkeita, joita raaka-aineen perille toimittaminen edellyttää (tuotteiden jäljitettävyyttä). 				
Lohkokohtaisten viljelymuistien tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> - tekee viranomaismääräysten mukaiset lohkokohtaiset viljelymuistienpanot - hyödyntää viljelymuistienpanoja tulevassa tuotannossaan 				
Muut tarvittavat muistienpanot	<ul style="list-style-type: none"> - pitää selkeää kuivuri- ja siilo- tai varastokirjanpitoa - toteuttaa ns. tuotevirtakirjanpitoa (jäljitettävyyttä). 				
Viljelykoneiden ja laitteiden käyttö, huolto, säilytys ja korjaus	<ul style="list-style-type: none"> - tekee aloitteellisesti koneiden määräaikaishuollot ja korjaukset sekä pienet ennakkoivat huollot - käyttää sujuvasti perustyövälineitä huolto- ja korjaustöissä - hankkii tavallisimpia varaosia ohjeiden mukaan - käyttää korjaus- ja huoltotöissä tarvittaessa asiantuntija-apua ja alan ammattilaisia - huolehtii tunnollisesti työvälineistään - minimoi ja käsittelee asiaankuuluvasti syntyneet ongelma- ja muut jätteet - käyttää tarvittavia henkilökohtaisia suojaamia ja suojavaatetusta ohjeiden mukaisesti ☐ työskentelee ergonomisesti oikein ☐ ottaa huomioon työturvallisuuskäytännöt ja ylläpitää työkykyä ☐ ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden. 				

Tuotantorakennusten käyttö ja ylläpito	- käyttää sopivia työkaluja rakennusten ylläpito- ja kunnostustöissä - hyödyntää ammattitaitoisesti tuotantorakennusta ja sen teknologiaa.				
--	---	--	--	--	--

VILJELIJÄN AMMATTITUTKINTO

Opiskelijan nimi:	Sähköposti:
Syntymäaika:	Tutoropettaja:
Osoite:	
Puh.	Yritys:

3.2 TILAN HOITAMINEN

Keskeiset osaamisalueet	Arviointikriteerit, tutkinnonsuorittaja	Osaamisen tunnistaminen (aikaisemmin hankittu osaaminen)	Osaamisen tunnistaminen (esim. aikaisemmat tutkinnot)	Tarvittavan ammattitaidon hankinta (miten hankin tarvittavan osaamisen)	Suoritustavat
Viljelysuunnitelman laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii viljelykiertosuunnitelman - tulkitsee ohjeiden mukaan maa-analyysiä ja laatii perusparannus- tai kalkitussuunnitelman - laatii vuosittaisen lannoitus suunnitelman - laatii vuosittaisen kasvinsuojelusuunnitelman - hyödyntää tietoteknisiä sovelluksia tuotannonsuunnittelussa tarpeen mukaan 				
Viljelymuistiinpanojen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - tuottaa ravinnetaseita lohko- ja tilatasolla - laatii kirjanpidon tuotantosopimusten edellyttämällä tavalla - hyödyntää perustellusti tietoteknisiä sovelluksia lohkokirjanpidossa - kerää tuotannosta monipuolista informaatiota tuotannollisen ja taloudellisen päätöksenteon tueksi 				
Ajankäyttösuunnitelman laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii tarvittavia ajankäyttösuunnitelmia - organisoii sujuvasti töiden tekemisen. 				
Toiminta ongelmatilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> - tekee hyödyllisen ongelma-analyysin tilan tehtävistä - toimii johdonmukaisesti poikkeavissa tilanteissa. 				

Rahaliikenteen hoitaminen	<ul style="list-style-type: none"> - hoitaa osto- ja myyntilaskutusta - ylläpitää säännönmukaisesti maksuvalmiutta 				
Veroilmoituksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii maatilatalouden veroilmoituksen - arvioi verosuunnittelun mahdollisuudet tilan toiminnan kannalta 				
Työn kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - arvioi kriittisesti työhön liittyviä toimintatapoja - kehittää tarvittaessa toimintatapoja kokonaistaloudellisesti järkevästi ja teknologiaa hyödyntäen. 				
Tuotantoon liittyvien tukihakemusten laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> - laatii tarkasti maatalouden harjoittamisessa käytettävät tukihakemukset - toimii tukiehtojen mukaisesti 				
Tuotteiden ja palveluiden hankkiminen	<ul style="list-style-type: none"> - vertailee hankinnoissa eri vaihtoehtojen kokonaistaloudellisuutta - kilpailuttaa ja hankkii tilalla tarvittavia tuotteita ja laitteita kokonaistaloudellisesti kannattavasti. 				
Työnantajan ja työntekijän velvollisuuksien noudattaminen ja vuorovaikutustaidot	<ul style="list-style-type: none"> - noudattaa alan työehtoja - ottaa tasapuolisesti toiminnassaan huomioon työnantajan ja työntekijän velvollisuudet ja oikeudet - laskee työntekijän palkkaamisesta aiheutuvat kulut - perehdyttää työntekijän ja antaa työohjeet selkeästi - antaa rakentavasti palautetta työntekijälle - toimii luontevasti vuorovaikutustilanteissa tarvittaessa toisella kotimaisella ja vieraalla kielellä - noudattaa vaitiolovelvollisuutta - kunnioittaa kanssaihmisten arvoja ja oikeuksia sekä noudattaa tasa-arvon ja tasapuolisuuden periaatteita. 				

Työturvallisuuden huomioon ottaminen	-noudattaa alan työsuojelumääräyksiä ja -ohjeita - ottaa huomioon työnantajan työsuojeluvastuun.				
Työssä tarvittavien henkilösuojaimien käyttäminen	- käyttää tarvittavia suojaimia työssään ja edellyttää muidenkin käyttävän henkilökohtaisia suojavälineitä - pitää koneiden ja laitteiden suojavarusteet kunnossa - antaa ensiapua tarvittaessa ja hänellä on voimassa oleva (vähintään EA1-tasoinen) ensiapukoulutus.				
Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen	- hyödyntää työterveyshuollon palveluja tarvittaessa - ylläpitää omaa ja työyhteisön toimintajakykyä - huolehtii omasta eläketurvastaan työuran aikana - ottaa huomioon päivittäisissä tehtävissään fyysisen ja henkisen työhyvinvoinnin.				
Maatalouskoneiden käyttö ja säätäminen	- käyttää ja säätää tavanomaisia maatalouskoneita - huolehtii, että hänellä on voimassa oleva kasvinsuojeluaineiden käyttäjäkoulutus tai vastaavat taidot				
Maatalouskoneiden korjaaminen ja huolto	- huoltaa ja korjaa tavanomaisia maatalouskoneita sekä tarvittaessa käyttää ulkopuolisia palveluita - huolehtii, että hänellä on voimassa oleva tulityökortti.				
Veden, ravinteiden ja muiden raaka-aineiden käyttäminen	- käyttää vettä säästäviä menetelmiä ja suojelee olemassa olevia vesivarantoja - käyttää ravinteita vastuullisesti - toimii materiaalitehokkaasti.				

Energiaomav araisuuden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> - edistää toiminnassaan koneiden ja laitteiden energiatehokkuutta - suosii mahdollisuuksien mukaan uusiutuvaa energiaa 				
Jätteiden asianmukain en käsittely	<ul style="list-style-type: none"> - kierrättää ja lajittelee tilalla syntyviä jätteitä - toimii jätehuoltomääräysten mukaisesti. 				